

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište”**

IZVJEŠTAJ O RADU

**KANTONALNE JAVNE USTANOVE
„PORODIČNO SAVJETOVALIŠTE“
ZA PERIOD OD 01.01. DO 31.12.2011. GODINE**

Sarajevo, 21.03.2012. godine
Broj: 01-05-155.4/12

I UVODNI DIO

Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ je, u periodu od 01.01.-31.12.2011. godine, primjenjujući odredbe Zakona o ustanovama („Službeni list RBiH“, broj 6/92, 8/93 i 13/94), Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine FBiH“, broj 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09), Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 16/02, 8/03, 2/06, 21/06 i 17/10), Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 35/05 i 41/05), te ostalih normativnih akata, propisa, smjernica i uputa, u obavljanju svoje djelatnosti najvećim dijelom realizovala postavljene programske aktivnosti u okviru Programa rada Ustanove za 2011. godinu.

Kada je u pitanju savjetodavno-terapeutski rad tokom izvještajnog perioda, u Kantonalnu javnu ustanovu „Porodično savjetovalište“ primljeni su svi građani zainteresirani i motivirani za savjetodavno-terapeutski tretman u Ustanovi, te su im blagovremeno pružene usluge trijažno-dijagnostičkog karaktera ili usluge kratke krizne intervencije. Nakon trijažne procedure u savjetodavno-terapeutski tretman su usmjerene sve osobe za koje su utvrđene indikacije za ovaj tretman i koje su imale ličnu motivaciju da uopće prime podršku i pomoć u razrješavanju svojih problema.

Savjetodavno-terapeutske aktivnosti odvijale su se u skladu sa doktrinom savjetodavno-terapeutske prakse orijentirane sistemskoj porodičnoj terapiji, uz korištenje komplementarnih tehnika drugih psihoterapeutskih pravaca, te principima djelatnosti naše Ustanove. To je prvenstveno princip dobrovoljnosti dolaska na tretman te zaštita i povjerljivost svih podataka vezanih za klijenta.

Što se tiče primarne prevencije, KJU „Porodično savjetovalište“ je implementiralo osam različitih projekata kojima je, fokusirajući se i stavljajući u prvi plan različite porodične podsisteme, obuhvaćena cjelina porodičnog sistema. Projekti primarne prevencije su realizovani prema postavljenim zadacima u okviru Programa rada za 2011. godinu, ali i kao odgovori na „ad hock“ potrebe institucija i organizacija koje se u svom djelokrugu rada bave pružanjem pomoći i podrške porodici. Zajednička karakteristika svih realizovanih projekata primarne prevencije je prevencija različitih rizika u pojavi i razvoju psihosocijalnih problema u porodičnom i drugim sistemima. Čak pet, od ukupno osam realizovanih projekata primarne prevencije, posvećeno je populacijskoj grupi mladih zbog njihove izuzetne i specifične društvene važnosti.

Prateći iskustva i savremene modele prevencije u oblasti psihosocijalnog rada, te primjenjujući iste u pripremi, realizaciji i evaluaciji dosadašnjih projekata, svaki od realizovanih projekata podrazumijevao je primjenu standarda razvojno-istraživačke tehnologije koju je Ustanova verificirala i koju primjenjuje u svom radu.

Pored navedenih poslova, Ustanova je obavila i značajne aktivnosti u saradnji sa drugim institucijama. Iste su se najvećim dijelom odnose na edukativni rad sa korisnicima usluga i zaposlenicima – davaocima usluga u sistemu psihosocijalne mreže, te na poslove promocije Ustanove. Posebno je važno istaći promoviranje Ustanove kroz aktivno učešće na regionalnim konferencijama, na kojima su tretirana pitanja iz oblasti psihosocijalne zaštite.

Unatoč složenoj situaciji u kojoj se Ustanova nalazi već duže vrijeme, i to zbog otežanih uvjeta rada izazvanih smanjenjem finansijskih sredstava, a također i neadekvatnim prostorom za rad, KJU „Porodično savjetovalište“ je kontinuirano usmjeravala svoje aktivnosti na maksimalno ostvarenje postavljenih ciljeva u okviru misije, odnosno svoga djelovanja.

II NORMATIVNI DIO

KJU "Porodično savjetovalište" je u izvještajnom periodu kontinuirano i po ukazanoj potrebi, preduzimala sve neophodne aktivnosti u segmentu izvršenja normativno-pravnih poslova, uz poseban akcenat na praćenje pozitivnih zakonskih i drugih propisa, a koji svojim sadržajem tretiraju rad i djelatnost Ustanove.

Po pitanju važećih normativnih akata Ustanove, a imajući u vidu potrebu da se, radi lakše primjene i preglednosti Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u KJU "Porodično savjetovalište" donese njegov prečišćeni tekst, u 2011. godini je sačinjen prečišćeni tekst Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u KJU "Porodično savjetovalište". Kada je u pitanju primjena ovog akta, a obzirom da odredbama ovog Pravilnika nije predviđena mogućnost utvrđivanja njegovog prečišćenog teksta, ovaj prečišćeni tekst neće biti u službenoj upotrebi Ustanove do daljnjeg.

Kako je od 01.01.2011. godine u primjeni nova Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine – tzv. KDBiH 2010 (objavljena u Odluci o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine "Službeni glasnik BiH" broj 47/1, na osnovu Zakona o klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine "Službeni glasnik BiH" broj 76/06, 100/08 i 32/10), prema kojoj je izmijenjena oznaka šifre djelatnosti kojoj se bavi Ustanova, sačinjen je, u ovom kontekstu, prijedlog za donošenje izmjena i dopuna Odluke o osnivanju KJU "Porodično savjetovalište".

Prijedlog za donošenje izmjena i dopuna Odluke o osnivanju KJU "Porodično savjetovalište" dostavljen je resornom ministarstvu na dalju proceduru.

III TEMATSKI DIO

3.1. IZVJEŠTAJI, PROGRAMI, PLANOVI

U toku 2011. godine, a u skladu sa Odlukom o metodologiji izrade i donošenja programa rada i izvještaja o radu Vlade Kantona Sarajevo i kantonalnih organa i organizacija broj 02-05-898-5/10 od 21.01.2010. godine, ("Službene novine Kantona Sarajevo" broj 2/10) usvojena su sljedeća dokumenta:

- Izvještaj o poslovanju (Izvještaj o radu sa Izvještajem o finansijskom poslovanju) KJU "Porodično savjetovalište" za 2010. godinu;
- Izvještaj o radu direktora KJU "Porodično savjetovalište" za 2010. godinu;
- Izvještaj o radu Upravnog odbora KJU "Porodično savjetovalište" za 2010. godinu;
- Izvještaj o finansijskom poslovanju KJU "Porodično savjetovalište" za 2010. godinu;
- Program rada KJU "Porodično savjetovalište" za 2011. godinu;
- Finansijski plan KJU "Porodično savjetovalište" za 2011. godinu;
- Nacrt finansijskog plana KJU "Porodično savjetovalište" za 2012. godinu i
- Nacrt programa rada KJU "Porodično savjetovalište" za 2012. godinu.

Pored navedenih dokumenata u izvještajnom periodu su sačinjeni te, od strane Upravnog odbora Ustanove, usvojeni i sljedeći izvještaji:

- Izvještaj o radu KJU "Porodično savjetovalište" za period januar – mart 2011. godine;
- Izvještaj o radu KJU "Porodično savjetovalište" za period april – juni 2011. godine;
- Izvještaj o radu KJU "Porodično savjetovalište" za period juli – septembar 2011. godine;
- Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU "Porodično savjetovalište" za period januar – mart 2011. godine;

- Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište” za period januar – juni 2011. godine, te
- Izvještaj o izvršenju Budžeta KJU „Porodično savjetovalište” za period januar – septembar 2011. godine.

Također, u mjesecu septembru 2011. godine, usvojen je i Plan nabavki KJU „Porodično savjetovalište“ za 2012. godinu, koji je izrađen u skladu sa važećim propisima iz oblasti javnih nabavki, a prema stvarnim potrebama Ustanove za 2012. godinu i u okviru sredstava planiranih Nacrtom finansijskog plana Ustanove za 2012. godinu.

3.2. SAVJETODAVNO-TERAPEUTSKI RAD (SEKUNDARNA PREVENCIJA)

3.2.1. Trijaža

U skladu sa stručnim zahtjevima prijema u proces savjetodavno-terapeutskog rada, svi novi klijenti su, najprije, prošli obaveznu trijažno-dijagnostičku proceduru u Savjetovalištu. Ova procedura, pored dijagnostičke ima i značajnu ventilacijsku, motivacijsku i informacijsku funkciju. Zadaća trijaže je bila da identifikira suštinu klijentovog problema, te da mu pomogne u ventiliranju nagomilanih negativnih osjećanja, motivira ga za promjenu, ponudi osnovne informacije o principima tretmana u Savjetovalištu, te da mu pruži najfunkcionalniji oblik pomoći.

Trijažiranje klijenata je imalo dvije faze. U prvoj, telefonskoj fazi je rađena „gruba“ procjena stanja potencijalnog klijenta i vršeno bazično razvrstavanje, odnosno procjenjivana potreba njihovog dolaska u Savjetovalište, odnosno u neku drugu ustanovu. Pruženo je 338 usluga ovakvog tipa, od čega je 150 pozvano u dijagnostičko-trijažnu procjenu.

Druga faza je obavljena u prostoru Savjetovališta gdje se radila dijagnostičko-trijažna procjena u koje se klijentima pružala i prva psihološka pomoć, kroz pridruživanje i ventilaciju nagomilanih negativnih osjećanja. Također se istraživala komplementarnost njihovih očekivanja sa procjenom terapeuta o obliku najfunkcionalnije pomoći i definisao okvirni program terapeutskog rada. Trijažno-dijagnostičke usluge u protekloj godini pružene su za ukupno 303 klijenta. Na individualnom nivou ovom uslugom obuhvaćeno je 146 klijenta, na dijadno-partnerskom nivou 100 klijenata i na porodičnom nivou 57 klijenata kroz ukupno 261 seansu (na individualnom nivou 174, na dijadnom nivou 59 i na porodičnom nivou 28 seansi).

Nakon trijažno-dijagnostičkog postupka klijenti su usmjereni:

- u tretman Ustanove – 274 klijent,
- u zdravstvene ustanove – 24 klijenta i
- u službe socijalne zaštite – 5 klijenata.

3.2.2. Kratke krizne intervencije

Tokom 2011.godine građani su se obraćali Savjetovalištu i u stanjima koja su zahtijevala pružanje kratkih, kriznih intervencija. Radilo se o razvojnim i manje-više očekivanim krizama i zastojsima u funkcionisanju prilikom prelaska iz jednog u drugi životni ciklus, ili o tzv. nerazvojnim krizama, koje su pogađale ljude neočekivano, a oni na njih reagirali stresno, razvijajući simptome traume i psihofizičke iscrpljenosti.

Krizne intervencije su pružane u Ustanovi i u zajednici. U ustanovi su ove intervencije pružene za 107 klijenata i to za:

- 50 individua,
- 16 partnera i
- 10 porodica.

Ovi klijenti su tretirani u ukupno 93 seanse, na individualnom nivou 62, dijadnom 20 i porodičnom 11.

3.2.3. Tretman

U 2011.godini 740 lica (kumulativni broj je 1209 lica) dobilo je jednu ili više različitih usluga savjetodavno-terapeutskog tretmana u Ustanovi.

Dužim, kontinuiranim savjetodavno-terapeutskim tretmanom obuhvaćeno je ukupno 416 klijenata, kroz 1769 seansi. U zavisnosti od potreba klijenata, odnosno njihovih problema i poteškoća, savjetodavno – terapeutski tretman se odvijao kroz:

- individualni tretman kojim je tretirano 171 klijent u 1202 seanse,
- dijadni, partnerski i bračni tretman kojim je obuhvaćeno 140 klijenata (70 parova) u 337 seansi,
- porodični tretman koji je obuhvatio 114 klijenata (47 porodica) u 230 seansi.

Tokom godine od ukupno 416 tretiranih klijenata u kontinuitetu od 2-3 mjeseca, rad je završen sa 329 i to sa: 127 klijenta na individualnom nivou, 110 na dijadno-partnerskom nivou (55 parova) i 92 klijenta na porodičnom nivou (35 porodica).

U okviru savjetodavno-terapeutskih tretmana ostvarivani su, po potrebi, dogovori i konsultacije sa profesionalcima u mreži (službe socijalne zaštite, zdravstva, sudstva, policije, druge organizacije socijalne zaštite, škole itd.), te u saradnji sa njima rađene eko-intervencije.

U toku tretmana klijentima su, po potrebi, pružane usluge informacijske i emocionalne podrške putem telefona (213 intervencija), ili su pak telefonom obavljane konsultacije sa kolegama iz institucija koje su također davale usluge našim klijentima (87 intervencija). Za institucije koje su nam uputile klijente ili nastavljale rad sa njima urađena su pismena u formi „nalaz i mišljenje“. Ukupno je urađeno 58 ovih pismena.

Svaki tretman koji je raaliziran po planu je evaluiran samoprocjenom klijenta i terapeuta o njegovoj uspješnosti. Evaluacija je rađena na skali Likertovog tipa, sa pet stupnjeva. Prosječna ocjena uspješnosti tretmana ocjenjivana od strane klijenta je iznosila 4,3, a od terapeuta 3,8. Prekinutih tretmana je bilo ukupno 77. Od toga je samoinicijativnom odlukom klijenta prekinuto 10 tretmana, te zbog više sile, a u dogovoru sa terapeutom je prekinuto 67 tretmana. Razlozi za prekid tretmana su često bili objektivne prirode (preseljenje, smrt, bolest).

Obzirom da se u savjetodavno-terapeutskom tretmanu radi na kompleksnoj problematici porodičnih i ličnih odnosa, svaki tretman je zahtijevao posebno planiranje i postavljanje jasnih ciljeva tretmana. Tako je savjetodavno-terapeutski tretman klijenata uključivao obaveznu pripremu seanse (pre-seansa), te post-seansu voditeljsku, klijentovu i intervizijsku evaluaciju, a često i debriefing, te konsultacije sa kolegama, odnosno timske konsultacije.

3.2.4. Problematika

Klijenti tretirani u Savjetovalištu su dolazili sa raznolikom problematikom koja je često bila multiproblemska i sa dugim vremenskim trajanjem. Nekada su to bili problemi koji su se ispoljavali kroz simptomatologiju pojedinaca, nekada se radilo o projiciranim simptomima, da bi se izbjeglo suočavanje sa vlastitim teškoćama, pri čemu su djeca najčešće bila nosioci problema od kojih je „bолоvalа“ cijela porodica.

U skladu sa našom evidencijom problematika je klasificirana na individualni nivo (odrasli i djeca), potom na dijadnom/partnerskom, te na porodičnom nivou.

Individualna problematika odraslih odnosila se na:

- prilagođavanja na novonastale životne okolnosti (odlazak u penziju, separacije, promjene mjesta boravka i sl.)
- emocionalne teškoće izražene kroz psihosomatiku,
- anksioznost,
- depresivnost,
- komplikovana tugovanja,
- seksualne disfunkcije,
- dileme u donošenju odluka i preispitivanja vlastitih stavova, očekivanja i ponašanja u partnerskom odnosu,
- funkcionalnost u životnim ulogama.

Na individualnom nivou djece i adolescenata:

- nisko samopoštovanje i samopouzdanje,
- agresivno ponašanje, pogotovo u školi,
- deficit pažnje,
- zastoj u akademskom obrazovanju, odnosno školski neuspjeh,
- separacijski strahovi,
- nasilničko ponašanje (žrtva, počinitelj),
- predelinkventno i delinkventno ponašanje i drugi ponašajni problemi.

Na dijadnom i partnersko/bračnom nivou:

- ostvarivanje roditeljske saradnje u procesu brakorazvoda,
- konfliktna komunikacija i nemogućnost njenog razrješavanja,
- preispitivanje obostranih dilema za opstanak partnerske veze ili bračne zajednice,
- upletenost porodica porijekla u bračni odnos,
- patološka ljubomora,
- disbalans moći u partnerstvu,
- izvanbračne veze,
- seksualne disfunkcije,
- nasilje,
- neuvažavanje individualnih potreba partnera,
- nedostatak bliskosti,
- „brzopleta“ odluka o brakorazvodu,
- odnos roditelja i djeteta,
- gubitak roditeljske kompetencije i autoriteta.

Na porodičnom nivou:

- fokusiranje bračnih teškoća na „problematično“ dijete,
- komunikacija u proširenoj porodici,
- zaglavljenost u životnom ciklusu,
- nedefinisanost porodičnih uloga,
- nedostatak bliskosti, spontaniteta, porodičnog jedinstva i integriteta,
- krize vezane za životne događaje,
- lojalnost porodici porijekla na uštrb porodice prokreacije,
- homeostatske tendencije.

3.3. PROGRAM PRIMARNE PREVENCIJE

Program primarne prevencije je realizovan kroz 8 projekata čiji su ciljevi i sadržaji podudarni sa razvojnim fazama porodičnog sistema i koji su utemeljeni na bazi razvojno-istraživačke tehnologije Ustanove. U protekloj godini kroz razne vidove primarne prevencije obuhvaćeno je ukupno 4186 korisnika iz populacije roditelja, djece, mladih, starih i jednog broja profesionalaca iz obrazovnog sektora.

3.3.1. Projekt: „Zajedno do uspjeha“

Generalni cilj: prevencija rizičnog ponašanja i maloljetničkog prijestupništva u ranoj adolescenciji.

Specifični cilj: prevencija školskog neuspjeha kao rizičnog faktora za razvoj nepoželjnih oblika ponašanja u ranoj adolescenciji.

Ciljna populacija: učenici viših razreda osnovnih škola, njihovi roditelji i nastavnici.

U protekloj 2011. godini projekat „Zajedno do uspjeha“ je imao koncepcijske promjene, koje su nastale na osnovu iskustava iz prethodno realizovanih radionica i koje su podrazumijevale unos preporuka iz evaluacijskog izvještaja. Te preporuke opisane su i uvrštene u korake aktivnosti realizacije projekta. Poseban akcent stavljen je na motivaciju učesnika projekta (učenici, roditelji, nastavnici), zatim na realizaciju projekta u smislu uključivanja pedagoga škola kao voditelja radionica. Također, izvršena je i dorada evaluacionih instrumenata i to: inicijalni upitnik za učenike, roditelje i nastavnike kojim se ispituju njihovi međusobni odnosi, kao i stavovi prema školskom (ne)uspjehu, te njihova motivacija za učešće u projektu. Provedene aktivnosti predstavljale su pripremu za realizaciju projekta u novoj školskoj godini.

Projekat „Zajedno do uspjeha“ ove godine se realizirao u O.Š. „Vrhbosna“. Također, dogovorene su početne aktivnosti u vidu regrutacijskih sastanaka koji podrazumijevaju motiviranje učesnika projekta (učenici, roditelji, nastavnici), kao i edukaciju pedagoga za voditelja radionice koji će biti uključen u realizaciju istih. Realizaciji radionica su prethodili sastanci sa predstavnicima škole, koji su imali za cilj obuku pedagoga/psihologa O.Š. „Vrhbosna“ u skladu sa kreiranim modelom za realizaciju radionica, podjelu odgovornosti i uloga u provođenju pojedinačnih koraka radionica, te primjene evaluacijskih instrumenata.

Realizacija ciklusa od pet radionica je završena u decembru 2011. godine. Radionice su se odvijale jednom sedmično u poslijepodnevnim satima, prilagođeno mogućnostima svih učesnika, posebno roditelja. Grupu su činili učenici, roditelji i nastavnici koji su pokazali visok nivo motivacije za učešće u radionicama i želju da se napravi promjena u poboljšavanju školskog uspjeha učenika kroz jačanje uloga

i saradnje nastavnika i roditelja u nastavno-obrazovnom procesu. U radionicama je učestvovalo ukupno 19 članova (7 učenika, 7 roditelja i 5 nastavnika).

Na interaktivnim radionicama su obrađene sljedeće tematske cjeline:

- Uloge i zadaci sva tri subjekta u procesu poboljšanja školskog uspjeha,
- Značaj zajedničkog rada – saradnje učenika, roditelja i nastavnika,
- Školska pravila – odgovornost učenika, roditelja i nastavnika,
- Teškoće i konflikti u saradnji unutar trijade učenik-roditelj-nastavnik,
- Efikasniji modeli saradnje učenika, roditelja i nastavnika.

Projekt je od strane učesnika ocijenjen veoma korisnim što pokazuju i činjenice da učesnici nisu gubili motivaciju za dolaske na radionice, a na individualnom planu su već tokom same realizacije projekta primijećeni veliki napreci u poboljšanju uspjeha i vladanja učenika i poboljšavanju komunikacije i saradnje između sva tri subjekta.

3.3.2. Projekt: „Mladi za mlade“

Generalni cilj: edukacija adolescenata-lidera za pozitivno vršnjačko djelovanje u socijalnoj sredini.

Specifični cilj: edukacija adolescenata-lidera za prevenciju rizičnih, preddelinkventnih i delinkventnih modela ponašanja kod adolescenata.

Ciljna grupa: adolescenti u dobi od 15-18 godina.

Cijeneći potrebu sveobuhvatnije prevencije asocijalnih i antisocijalnih ponašanja među omladinom, odnosno potrebu za jačanjem pozitivnog vršnjačkog djelovanja u socijalnoj sredini, i u ovoj godini se nastavilo sa realizacijom projekta „Mladi za mlade“.

Početkom 2011.godine završena je radionica trećeg ciklusa projekta realiziranog u J.U. „Peta gimnazija“, kao i pismena i usmena evaluacija projekta koja je imala za cilj ispitivanje ispunjenja postavljenih specifičnih ciljeva, korisnosti ponuđenih sadržaja i prihvatljivosti oblika rada, a provedena je na tri aspekta kroz inicijalne i finalne upitnike za procjenu znanja učesnika, usmenu povratnu informaciju nakon realizacije projekta i opservaciju realizacije projekta.

Analize kompletne evaluacije su pokazale vidljiv pomak učenika u poimanju sebe kao lidera, što se odražava kroz veću sposobnost i upornost učesnika za pružanje pomoći vršnjacima koji imaju problem, te da su učesnici projekta sposobniji da nude konkretnija rješenja problema na adekvatan način. Rezultati analize inicijalnih i finalnih upitnika pokazuju da učesnici projekta su unaprijedili svoja znanja o vršnjačkom nasilju i žrtvama nasilja među vršnjacima, što će im omogućiti da prepoznaju ovaj oblik nasilja i pokušaju djelovati na njegovom preveniranju. Međutim, nisu bitno proširili znanje o komunikaciji, komunikacijskim vještinama i stilovima komuniciranja kao i rizičnim ponašanjima mladih ljudi, što upućuje na moguću preobimnost sadržaja ponuđenog u kratkom vremenskom periodu, te potrebu detaljnijeg stručnog rada na oblasti komunikacije kroz povećan broj radionica.

Prijedlozi za usavršavanje radionica je više interaktivnih vježbi, te predstavljanje teoretskog dijela kroz igru, strip, slike, sheme, određene kartice ili neke slične sadržaje koji će zainteresirati učesnike za sam sadržaj. Na osnovu iskustava iz predhonihih faza projekta urađene su izmjena projektnog prijedloga u skladu sa evaluacionim preporukama i to u segmentima specifičnih ciljeva i aktivnosti projekta. i sve neophodne korekcije radionica i time za sljedeći projektni ciklus napravljeni novi aneksi radionica i prezentacije projekta.

Nakon usavršavanja sadržaja projekta, pokrenute su aktivnosti uključivanja adolescenata u projekat koji su angažovani u okviru različitih sportskih klubova sa područja Kantona Sarajevo, budući da smo pretpostavljali da među mladim sportistima postoji značajan broj prirodnih lidera. Na ovaj način se projektom pokušalo pristupiti adolescentima koji imaju razvijeniju svijest o prevenciji rizičnih, predeliktivnih i deliktivnih oblika ponašanja kod mladih ljudi. U toku animiranja klubova za uključivanje u projekt posebno su isticane koristi koje se ogledaju u besplatnoj edukaciji i podršci članovima kluba u razvijanju individualnih sposobnosti, psihičke spremnosti, socijalnih vještina i timskog rada, koji su direktno povezani sa sportskim uspjesima.

Na osnovu pokazane zainteresiranosti i spremnosti klubova za saradnju u projektu, projekt je realizovan u saradnji sa 4 kluba (FK "Sarajevo", KK "Bosna", ŽKK „Željezničar“ i ŽOK „Mladost“). Nakon provedenog testiranja urađena je sociometrija za svaki od devet timova. Od 149 članova timova obuhvaćenih sociometrijskim postupkom, izabrano je 37 "zvijezda" tima, odnosno prirodnih lidera koji su pozvani na prvu radionicu. Pored toga, za svaki testirani kadetski tim izrađeni su sociogrami koji pokazuju odnose u timu i to: sociogram pozitivnog biranja, sociogram negativnog biranja, te grafikon pozitivnih i negativnih izbora članova tima, a treneri su dobili objašnjenja za sociograme i preporuke za poboljšavanje kohezije i atmosferu tima.

U 2011. godini realizirane su četiri radionice, dok je realizacija posljednje radionice planirana poslije zimskog raspusta učesnika. Realizacija je bila konstantno opterećena osipanjem grupe, problemima usklađivanja termina za realizaciju koji će odgovarati većini učesnika, te sa problemom motivacije učesnika. U radionice je bilo uključeno 15 učesnika koji su fluktuirali tokom susreta. U odnosu na ranije cikluse projekta, radionice su obogaćene većim brojem praktičnih vježbi, te je konstruiran novi evaluacijski upitnik za praćenje rezultata projekta.

U sklopu radionica obrađivanje su sljedeće tematske cjeline:

- Model uticaja popularnih lidera (predstavljanje modela i njegove primjene),
- Komunikacijske vještine (vrste komunikacije, komunikacijske vještine i stilovi komuniciranja),
- Prevencija nasilja i vršnjačkog nasilja (podjela i prepoznavanje ovih oblika nasilja),
- Liderske vještine (timski rad, grupna kohezija i socijalne vještine).

3.3.3. Projekt: „Moj izbor“

Cilj i svrha projekta: prevencija rizičnih faktora u izboru partnera i funkcionisanju partnerskih odnosa

Ciljna grupa: mladi u dobi od 18 do 28 godina

Na osnovu rezultata i preporuka evaluacije prethodnih ciklusa projekta, u ovom izvještajnom periodu provedene su aktivnosti na redefinisanoj projektnoj prijedlogu u smislu njegovog postavljanja kao projekta edukacije edukatora. Ovakve izmjene morale su obuhvatiti kompletan projektni prijedlog i način rada u projektu „Moj izbor“. Projektom prijedlogom je planirano da dosadašnji rad jednog voditelja ili voditeljskog para zamijene obučeni i doeducirani socijalni radnici, psiholozi i pedagozi koji po prvi put traže zaposlenje. Ovakav pristup zahtijevao je osmišljavanje i provedbu edukacije za oko 20 nezaposlenih stručnjaka, kao i kreiranje i štampanje priručnika za izvođenje radionica u projektu. Kompletna realizacija ovog redefinisanoj projekta ovisila je od finansijskih sredstava i materijalne potpore. Nažalost, i pored poduzimanja koraka u pronalaženju donatora koji bi podržali ovaj projekat, svi naponi nisu urodili plodom. Također, postojeća budžetska sredstva nisu bila dovoljna da se ovaj projekat redefinisanoj projekat realizira, odnosno da se projekat dalje razvija i implementira za brojniju ciljnu populaciju.

Unatoč navedenim poteškoćama i preprekama za dalji razvoj i omasovljenje projekta, u toku 2011. godine realizovan je još jedan ciklus projekta prema prethodnoj metodologiji i to u suradnji sa JU Studentski centar Sarajevo. Predstavnici doma su preuzeli obavezu informisanja i animiranja svojih stanara za uključivanje u projekt te obezbjeđenje sale za održavanje radionica. Međutim, i pored uloženog napora na motiviranju potencijalnih učesnika, za učešće u projektu se odazvalo svega 10 učesnika sa kojima je formirana grupa. Sa njima je prethodno urađen inicijalni intervju, kojim je provjeren nivo njihove motiviranosti za učešće u projektu i na osnovu dobijenih podataka formirana je grupa. Projekt je realiziran kroz 8 radionica na kojima su obrađene sljedeće tematske cjeline:

- Stereotipi i predrasude o ljubavi, suprotnom spolu, seksu i braku,
- Partnerske potrebe i očekivanja,
- Izbor partnera,
- Ljubav,
- Partnerska komunikacija i razrješavanje konflikata,
- Brak.

Zbog specifičnosti ovog ciklusa (u suradnji sa Studentskim domom Nedžarići) poklonjena je posebna pažnja postizanju detaljnog dogovora sa učesnicama o svim organizaciono-tehničkim uslovima održavanja svake pojedinačne radionice. Ovakav pristup, unatoč otežanim uslovima izvođenja radionica (neadekvatan prostor, hladnoća, narušavanje diskrecije, nemogućnost korištenja tehničkih pomagala i dr.), doprinijeo je izuzetno visokom stepenu redovnosti dolazaka svih učesnica. Nije zabilježeno napuštanje projekta od strane učesnika, odnosno „osipanje“ grupe. Tokom navedenog ciklusa svih osam radionica realizovano je bez većih poteškoća, te su u potpunosti realizovani svi koraci i ispunjeni ciljevi svake radionice. Izvođenju svake radionice prethodila je priprema potrebnog prezentacijskog materijala, koji je u nedostatku adekvatnih tehničkih pomagala (projektor), oslikavan na flipchart papiru. Nakon svake realizovane radionice vođena je dokumentacija u dnevnik rada, koja se odnosila na povratnu informaciju učesnika i voditelja o realizovanoj radionici. Dodatne povratne informacije o realizovanim radionicama i ponuđenom sadržaju, kao i postignutim ciljevima i efektima cjelokupnog projekta dobijene su kroz evaluacijski intervju sa svim učesnicima koji je realizovan na posljednjoj, osmoj radionici.

3.3.4. Projekt: „Korak do roditeljstva“

Generalni cilj: Jačanje roditeljskih kompetencija i podizanje kvalitete njihovog porodičnog života.

Specifični cilj: Priprema budućih roditelja za kvalitetno roditeljstvo i prevencija disfunkcionalnosti početne i porodice sa malim djetetom.

Ciljna populacija: partneri u dobi od 20-35 godina, budući roditelji.

I pored različitih aktivnosti koje su poduzete za animiranje učesnika, u protekloj godini smo se susreli sa poteškoćom formiranja grupe za učešće u projektu „Korak do roditeljstva“. Uzimajući u obzir činjenicu da je ranija evaluacija realizacije projekta pokazala veliku korisnost projekta za psihološku pripremu roditelja za prvo roditeljstvo, napravljena je brošura kojom će se proširiti utjecajnost projekta na veći broj korisnika. Brošura je namijenjena mladim bračnim parovima, budućim roditeljima i njen cilj je jačanje roditeljskih kompetencija i podizanje kvalitete njihovog porodičnog života.

Sadržaj brošure obuhvata sljedeća poglavlja: partnerstvo, roditeljstvo, potrebe djeteta i odvajanje od djeteta. U okviru poglavlja o partnerstvu naglašena je važnost izgradnje zdravog partnerskog odnosa koji predstavlja najbitniji preduslov uspješnog roditeljstva. Istaknuti su zadaci partnera u fazi početne porodice koji se odnose na to da partneri trebaju naučiti kako da funkcioniraju kao par, da uvažavaju

različitosti i traže sklad između srodnih ili različitih obrazaca ponašanja donesenih iz porodice porijekla, da izgrade granice porodičnog sistema, definiraju pravila i podijele obaveze, seksualno se prilagode, planiraju potomstvo i uspostave osnovne modele komunikacije. Istaknuta je i važnost kvalitetne komunikacije za zdrav partnerski odnos. Poglavlje o roditeljstvu se odnosi na pitanje spremnosti za ulazak u roditeljsku ulogu, upućuje na promjene do kojih dolazi rođenjem djeteta i ističe važnost postavljanja generacijskih granica. Također, u ovom poglavlju se govori o ulozi majke i oca u brizi i odgoju djece, te se ističe kako se vještine roditeljstva uče i upućuje na važnost uključivanja oca u brigu o djetetu. Poglavlje o potrebama djeteta upućuje na važnost reagiranja na plač djeteta kojim dijete izražava svoje potrebe, te zadovoljavanja tih potreba. U okviru poglavlja o odvajanju djeteta objašnjeno je zbog čega se kod djece javlja strah zbog odvajanja od osobe za koju je dijete emocionalno vezano, te šta roditelji mogu uraditi da pomognu djetetu prilikom odvajanja. U prilogima na kraju brošure čitatelji mogu procijeniti kakav je njihov partnerski odnos, te koliko iskustva iz vlastite porodice utječu na njihov partnerski odnos.

3.3.5. Projekt: „Unapređenje roditeljstva“

Generalni cilj: Podizanje kvaliteta profesionalne podrške i pomoći roditeljima u jačanju roditeljske uključenosti i kompetencija u pripremanju djeteta za polazak u školu .

Ciljna grupa:

- roditelji djece-polaznika u osnovnu školu,
- profesionalci iz pedagoško-psiholoških službi osnovnih škola Kantona Sarajevo.

Od početne ideje, ovaj projekt je u 2011. godini evaluirao u projekt edukacije edukatora. Značaj teme i potrebe da se kod roditelja jačaju postojeće i razvijaju nove roditeljske kompetencije opredijelilo je projektni tim da pripremi program edukacije školskih pedagoga, socijalnih radnika, psihologa, nastavnika razredne nastave za provođenje projektnih aktivnosti.

U cilju realizacije projekta, osigurana je neophodna podrška od strane Ministarstva obrazovanja i nauke Kantona Sarajevo i Prosvjetno pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo, identifikovane su potencijalne škole za učešće u projektu, te je održana prezentacija projekta za predstavnike identifikovanih škola. U okviru organizaciono tehničkih priprema dogovoreni su datumi i mjesto realizacije, te je utvrđena dinamika realizacije radionica. Projekt „Unapređenje roditeljstva“ realiziran je u dvije faze.

U prvoj fazi realizacije projekta pristupilo se aktivnostima edukacije stručnog osoblja iz osnovnih škola. Od 28 identifikovanih osnovnih škola projektom su obuhvaćene 24 osnovne škole Kantona Sarajevo, čiji su profesionalci iz pedagoško-psiholoških službi prošli trodnevni trening edukatora početkom 2011.godine, organiziran od strane stručnih saradnika Savjetovališta. Zadatak edukatora, odnosno je bio da u realizaciji projekta pruže podršku učiteljima prvih razreda i roditeljima čija djeca se upisuju u prvi razred osnovne škole. Trening je uspješno završilo 28 profesionalaca (pedagozi, psiholozi, socijalni radnici, nastavnici razredne nastave), kojima su na završnoj radionici podijeljene potvrde koje potvrđuju da su uspješno završili trodnevni trening za edukatora po programu „Unapređenje roditeljstva“.

Rezultati evaluacije edukacije su pokazali opravdanost kao i korisnost projekta. Učesnici projekta smatraju da će ponuđeni sadržaji doprinosti jačanju njihovih profesionalnih kompetencija za kvalitetniju podršku roditeljima kao i to da će ponuđeni sadržaji doprinijeti porastu profesionalne podrške i pomoći roditeljima u određenoj školi. Evaluacija je također pokazala unapređenje postojećih znanja, te razmjenu iskustva. Analiza evaluacijskog upitnika o korisnosti i prihvatljivosti načina rada, pokazuje da su učesnici općenito iskazali pozitivno mišljenje o ponuđenom sadržaju koji im može pomoći u radu sa roditeljima za pripremu djeteta u školu.

Nakon provedene edukacije i evaluacije, pristupilo se izradi Priručnika za vođenje projekta „Unapređenje roditeljstva“ kojem je cilj jačanje i unapređenje roditeljskih kompetencija u pripremi djeteta za polazak u školu. Priručnikom je obuhvaćeno sljedeće: osnovne informacije o projektu, o formiranju grupe, grupna dinamika, atmosfera u grupi, grupni pritisak, te sadržaji četiri radionice.

Uslijed nedostatka finansijskih sredstava, cjelokupan proces pripreme, grafičkog uređenja i štampe realizovan je na neadekvatnim tehničkim sredstvima sa kojima raspolaže Ustanova.

Predstavljanje priručnika je upriličeno 31. maja 2011. godine u Centru za edukaciju i razvoj nastavnih tehnologija, Prosvjetno - pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo. Uz prisustvo predstavnika škola, Prosvjetno - pedagoškog zavoda i Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, predstavljen je sadržaj priručnika, proces njegovog nastanka te njegova primjena u praksi. Nakon prezentacije Priručnici su uručeni edukantima koji su nastavili edukaciju u svojim školama.

Druga faza realizacije projekta „Unapređenje roditeljstva“ trajala je u periodu juni-oktobar 2011. godine u 25 osnovnih škola Kantona Sarajevo i to: O.Š. „Podlugovi“, JU „Peta osnovna škola“, O.Š. „Sokolje“, O.Š. „Silvije Strahimir Kranjčević“, O.Š. „Hilmi ef. Šarić“, JU „Deveta osnovna škola“, O.Š. „Hasan Kaimija“, O.Š. „9. maj“ Pazarić, O.Š. „Umihana Čuvidina“, O.Š. „Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak“, JU „Osma osnovna škola“, O.Š. „Srednje“, O.Š. „Edhem Mulabdić“, JU „Treća osnovna škola“, O.Š. „Čamil Sijarić“, O.Š. „Pofalići“, O.Š. „Kovačići“, O.Š. „Velešićki Heroji“, O.Š. „Vrhbosna“, O.Š. „Hrasno“, O.Š. „Zajko Delić“, JU „Prva osnovna škola“, JU Sedma osnovna škola“, JU „Druga osnovna škola“ i O.Š. „Šejh Muhamed ef. Hadžijamaković“.

Projekt je realiziran kroz 5 edukativnih, interaktivnih radionica, a obuhvatio je sljedeće tematske cjeline:

- Partnerstvo u roditeljstvu i odgojni stilovi porodica,
- Socijalizacija i odvajanje djeteta (separacija),
- Pripreme za polazak djeteta u školu,
- Dječije potrebe i zajedničko vrijeme,
- Rekapitulacija sadržaja radionica.

U projektu je ukupno učestvovao **671** roditelj, **28** pedagoga/psihologa, te **23** učitelja iz **25** osnovnih škola.

Aktivnosti u okviru realizacije radionica podrazumijevale su kontinuirano praćenje projektnih aktivnosti kroz redovni kontakt sa voditeljima projekta škola učesnica, evidenciju i obradu prikupljenih informacija, te redovno izvještavanje.

U posljednjem kvartalu završena je realizacija projekta u 25 osnovnih škola Kantona Sarajevo. Tokom realizacije projekta od strane educiranih profesionalca iz pedagoško-psiholoških službi osnovnih škola Kantona Sarajevo posebna pažnja se usmjeravala na praćenje realizacije radionica, kako bi se obezbijedio zadovoljavajući kvalitet realizacije projekta i kako bi se mogla provesti evaluacija na nivou svih osnovnih škola koje učestvuju u projektu.

Evaluacija projekta provedena je na tri nivoa: finalno anketiranje učesnika/roditelja, opservacija radionica od strane voditelja, te monitoring koji je podrazumijevao kontinuirano praćenje projektnih aktivnosti od strane evaluatora.

Rezultati evaluacije pokazali su svoju opravdanost, korisnost i usklađenost sadržaja sa stvarnim potrebama učesnika, što je povratnom informacijom od strane svih roditelja i potvrđeno. Potrebno je istaknuti da je posebno interesovanje roditelja imala radionica pod nazivom „Partnerstvo u roditeljstvu i odgojni stilovi“, koju je veliki broj roditelja ocijenio kao najznačajnijom od svih pet radionica. Ovaj podatak potvrđuje postojanje razvijene svijesti roditelja o važnosti i značaju odgoja, te potreba njihove

roditeljske uključenosti. Također, roditelji su proširili svoja znanja o korisnosti osmišljavanja zajedničkog vremena roditelja i djece kao i potrebi svoje uključenosti u razvijanju socijalnih kontakata djeteta, odnosno u socijalizaciji djeteta sa vršnjacima i odraslima kao aspektom kvalitetnije socijalne adaptacije u školi.

Na osnovu navedenih rezultata urađene analize može se zaključiti da je projekt u značajnoj mjeri ispunio postavljene ciljeve, odnosno da su se projektom ojačale i unaprijedile roditeljske kompetencije u pripremi djeteta za polazak u školu. Kada je u pitanju način realizacije radionica potrebno je zadržati pristup razmjene mišljenja i iskustava, odnosno interaktivnog rada, te navođenja što većeg broja primjera iz svakodnevnog života jer se pokazao kao koristan i prihvatljiv od strane učesnika. Učesnici su ovakvim pristupom pokazali veliku motiviranost za rad, te tako aktivno učestvovali u realizaciji radionica. Voditelji radionica ocijenili su Priručnik „Unapređenje roditeljstva“ jako kvalitetnim i korisnim u pripremi i realizaciji radionica, tako da se u toku realizacije nisu susretali sa poteškoćama. Na temelju analize kompletne evaluacijske građe, evidentno je ostvarenje projektnih ciljeva, opravdanost i korisnost ovakvog oblika rada sa roditeljima i potreba nastavka realizacije projekta ubuduće.

3.3.6. Projekt: „Zlatne godine“

Generalni cilj: prevencija socijalne isključenosti starijih.

Specifični cilj: osnaživanje socijalnih veza starijih osoba sa dobnom populacijom i porodicom, jačanjem njihove socijalne uključenosti.

U prvom kvartalu 2011. godine izrađen je evaluacioni izvještaj o realizaciji projekta iz 2010. godine. Na osnovu evaluacijskih preporuka i iskustva u prethodnoj periodu, izvršene su sadržajne izmjene projektnih aktivnosti i sadržaja radionica. Radionice su redefinisane na način da je uvršten veći broj interaktivnih vježbi, multimedijalni sadržaji, kreativne tehnike i oblici rada, te da su edukativni blokovi usmjereni na proširivanje postojećih i sticanje novih znanja i vještina potrebnih starijim osobama. Radionice su predstavljene kroz slijedeća tematska područja:

- Zlatne godine-odlike ovog životnog doba,
- Uloga i položaj starijih osoba u porodici,
- Socijalna podrška porodice,
- Usamljenost,
- Smanjenje usamljenosti (Kako povećati generacijsku solidarnost i kako širiti mrežu međusobne saradnje).

Shodno izmjenama u sadržaju radionica, izmijenjeni su i evaluacijski instrumenti, odnosno izrađeni indikatori za praćenje postavljenih ciljeva.

Kako bi se riješio jedan od ključnih problema projekta - motiviranje korisnika za uključivanje u radionice, planirano je da se projekt realizuje kroz uspostavljanje međusobne saradnje Savjetovaništa sa nevladinom organizacijom „Partnerstvo za zdravlje“ koja vodi „Centar za zdravo starenje“ Novo Sarajevo. Na ovaj način projekt „Zlatne godine“ približio se ciljnoj populaciji, te je ojačana interesktorska saradnja u mreži institucija/organizacija koje rade sa populacijom starih ljudi.

U okviru obilježavanja Svjetskog dana starih osoba u „Centru za zdravo starenje Novo Sarajevo“ potpisan je Protokol o saradnji između KJU „Porodično savjetovanište“, nevladine organizacije „Partnerstvo za javno zdravlje“ i Općine „Novo Sarajevo“. Ovim protokolom definisana je i ojačana zajednička intersektorska saradnja u mreži kroz provedbu projekta „Zlatne godine“, čiji je cilj rješavanje

poteškoća socijalne isključenosti starijih osoba i preveniranje istih i sličnih problema kod onih starijih osoba koje tek ulaze u ovu životnu fazu.

Projekt je realizovan kroz 10 tematskih radionica sa dvije identifikovane grupe (po 15 učesnika). U okviru realizacije radionica govoreno je o poteškoćama sa kojima se susreću osobe treće životne dobi, promjenama uloga do kojih dolazi sa penzionisanjem, stereotipima o starijim osobama, te zaštitnim faktorima u prevenciji samoće. Učesnici su govorili o vlastitim iskustvima i načinima unaprjeđenja kvalitete života osoba treće životne dobi, te prevazilaženju osjećaja otuđenosti i samoće. Svi učesnici su bili veoma aktivni, te je rad ocijenjen kao veoma koristan i produktivan.

Na osnovu dosadašnje analize evaluacijske građe, odnosno kvantitativnih i kvalitativnih iskaza učesnika može se zaključiti da se projekt pod nazivom "Zlatne godine" pokazao kao dobro osmišljen projekt u društvenoj brizi za osobe treće životne dobi. Naime, dosad obrađeni rezultati ukazuju da je projekt imao pozitivan uticaj, odnosno većina učesnika je sadržaj ocijenila kao zanimljiv, jasan, konkretan i koristan. Također, način prezentiranja sadržaja je ocijenjen visokom ocjenom, uz konstatacije da bi trebalo ustupiti još više prostora interakciji na nivou prezentator – učesnik. Neki od prijedloga učesnika za poboljšanje kvaliteta rada odnosili su se na uvođenje većeg broja multimedijalnih sadržaja, te primjera rada sa porodicama iz terapijske prakse. Posebna rijednost ovog projekta očituje se i u jasno iskazanoj želji učesnika za novim sadržajima i nastavkom projekta u budućnosti.

3.3.7. Tribina – predavanja za roditelje

Generalni cilj: prevencija rizičnih, preddelinkventnih i delinkventnih oblika ponašanja.

Specifični cilj: edukacija roditelja za prepoznavanje i preveniranje unutarporodičnih faktora rizika u cilju blagovremenog prepoznavanja i preveniranja nepoželjnih oblika ponašanja koja vode maloljetničkoj delinkvenciji.

Na osnovu preporuka evaluacije i u skladu sa Programom rada, u 2011. godini su intenzivirane aktivnosti na provođenju tribina. S tim u vezi realizovano je 110 tribina u 55 osnovnih škola.

Osnovne škole u kojima su održana predavanja su:

KŠC "Sveti Josip" – OŠ Mejtaš; KŠC "Sveti Josip" – OŠ Stup; Osman Nuri Hadžić; Isak Samokovlija; Dobroševići; Hrasno; Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak; Mula Mustafa Bašeskija, Hasan Kaimija; Čengić Vila I; Aleksa Šantić; Alija Nametak; Grbavica I, Osman Nakaš; Džemaludin Čaušević, Velešićki heroji, Pofalići; Umihana Čuvidina, Meša Selimović; Mehmedalija Mak Dizdar; Saburina, Nafija Sarajlić; Šejh Muhamed ef. Hadžijamković; Hamdija Kreševljaković, Silvije Strahimir Kranjčević; Safvet-beg Bašagić; Ćamil Sijarić; Musa Ćazim Ćatić; Međunarodna osnovna škola Sarajevo; Skender Kulenović; Fatima Gunić; Hasan Kikić; Kovačići; Isa-beg Ishaković; "Srednje"-Srednje, "Izet Šabić"-Hotonj, "Podlugovi"-Podlugovi, "Hašim Spahić"-Ilijaš, "Zahid Baručija"-Vogošća, "Mirsad Prnjavorac"-Vogošća, "Porodice ef. Ramić"-Semizovac, "Zaim Kolar"-Trnovo, "ZajkoDelić"-Kobilja Glava, "6.mart"-Hadžići, JU "Šesta osnovna škola"-Stup, JU "Sedma osnovna škola"-Blažuj, JU "Osma osnovna škola"-Butmir, JU "Prva osnovna škola"-Ilidža, JU "Druga osnovna škola"-Hrasnica, JU "Četvrta osnovna škola"-Hrasnica, JU "Treća osnovna škola"-Ilidža, JU "Peta osnovna škola"-S.Kolonija, "Hilmi ef. Šarić"-Tarčin, "9. maj"-Pazarić i "Avdo Smajlović"-Buća Potok.

Tribine su realizovane kroz dvije teme:

- „Porodica kao zaštitni faktor razvoja rizičnih ponašanja djece“ koja tretira porodicu kao odgojnu sredinu i njen značaj za djecu školskog uzrasta. U okviru predavanja o ovoj temi prezentirana su teorijska uporišta i praktični primjeri koji govore o važnosti pravovremenog prepoznavanja rizičnih ponašanja djece koja mogu voditi u maloljetničku delinkvenciju.

Također, u okviru predavanja govoreno je i o porodičnoj povezanosti i emotivnoj bliskosti roditelja i djece, te o njihovom kvalitetnom provođenju slobodnog vremena.

- „**Odgojni stilovi roditelja i njihov uticaj na dijete**“ u kojoj su prezentatori upoznali roditelje zašto je važno poznavati porodični sistem i funkcije porodice. Takođe, predavači su govorili o roditeljskim stilovima, njihovim prednostima i nedostacima, te preporukama od strane porodičnih savjetnika o poželjnom stilu roditeljstva.

Nakon završetka realizacije tribina u planiranim školama, izrađen je Evaluacijski izvještaj o provođenju projekta koji je imao za cilj provjeru postignutih rezultata u odnosu na postavljene ciljeve, te unapređenje narednih tribina. Iz obrađenih podataka može se zaključiti da su svi aspekti tribina ocjenjeni veoma pozitivno. Izbor tema, predavača i metoda rada ocjenjeni su visokim ocjenama, ali je nesumnjivo da postoji prostor za dodatno poboljšanje prezentacije sadržaja kao i uvođenje novina koje bi podrazumijevale više multimedijalnog sadržaja, kao i izrada letaka o sadržaju tribina koji bi bili namijenjeni roditeljima nakon realizacije. Nadalje, može se zaključiti da je projekt ispunio postavljene ciljeve, i da će se isti, zadržavajući osnovnu ideju morati nadograditi u dijelu animiranja učesnika da shvate ovaj projekt kao dobru priliku za sebe, te stalnog traganja za najboljim pristupom u prezentaciji sadržaja i motivaciji roditelja. Ovdje se poseban akcent stavlja na stručne saradnike škola koji bi trebali inovativnim metodama pokušati uključiti što veći broj roditelja u aktivnosti koje se tiču edukativnih radionica, interaktivnih predavanja i sl. tipova rada, a sve u cilju blagovremenog prepoznavanja i preveniranja nepoželjnih oblika ponašanja koja vode njihovu djecu ka maloljetničkom prijestupništvu.

Međutim, od ukupno planiranog broja pozvanih roditelja putem letaka (njih 9790) realiziranim tribinama prisustvovalo je **2766** ili 28,3% roditelja, što je bilo na nivou naših minimalnih očekivanja. Provedene analize u okviru evaluacije pokazuju da je u 27 škola odziv bio iznad prosjeka svih ostalih škola i raspon tih procenata se kreće od 28,0% do 1175,5% dok je u 28 škola odziv bio ispod prosjeka svih škola u rasponu procenata od 0,0% do 20,0%. Ovakav odaziv roditelja možemo povezati sa fenomenom nezainteresovanosti roditelja za odgojno-obrazovni proces svog djeteta u školama, a posebno za aktivnosti koje nisu neposredno povezane s uspjehom i vladanjem učenika, tako da se ovaj opći problem odrazio i u provedbi ovog projekta. Zabrinjavajuća je činjenica da su pojedine škole bile sklone pozivati samo određene roditelje iz nekoliko razreda, ili pojedine grupe, kao i to da se u pojedinim školama na tribinama nisu pojavila čak ni vijeća roditelja. Iz navedenog je vidljivo da su načini komunikacije između pojedinih škola i roditelja još uvijek pretežno tradicionalni, usmjereni samo na puko prenošenje informacija roditeljima, a manje su zastupljeni oni koji otvaraju mogućnosti aktivnijeg angažmana i uključivanje roditelja.

Također, bitno je spomenuti interpretaciju odgovora koji definišu moguće teme za naredne cikluse tribina, a koje su klasifikovane u slijedeće tematske cjeline: „Kako unaprijediti komunikaciju na nivou roditelj-dijete“; „Pravilno korištenje i raspodjele slobodnog vremena“; „Motivacija“; „Kako na vrijeme prepoznati agresivnost kod djece i kako je suzbiti“; „Nasilje među djecom“; „Specifičnost odgoja u jednoroditeljskim porodicama“; „Problemi vezani za odgoj, adolescenciju i pubertet“; „Uticaj medija na odgoj djece i pojavu maloljetničkog prestupništva“; „Predrasude i stereotipi kod djece“.

3.3.8. Predavanje „Mladi i Internet“

Generalni cilj: prevencija negativnih utjecaja interneta na djecu.

Specifični cilj: prevencija socijalne izoliranosti djece i izloženosti nasilju na internetu.

U 2011. godini nastavljene su aktivnosti na realizaciji predavanja „Mladi i Internet“ uz prethodno anketiranje učenika o iskustvima u korištenju Interneta, a koje je poslužilo kao osnova za samo predavanje, ali i izradu prijedloga i zaključaka za preventivne aktivnosti svake konkretne škole.

Anketiranje je provedeno među učenicima od petog do osmog razreda iz četiri osnovne škole i prvog i drugog razreda iz dvije srednje škole Kantona Sarajevo koje su iskazale zainteresiranost za realizaciju predavanja, a za svaku školu urađena je statistička obrada podataka, izvještaj o rezultatima istraživanja i Power Point prezentacija. Anketiranje je obuhvatilo ukupno 1248 učenika u sljedećim školama:

- JU „Deveta osnovna škola“,
- O.Š. „Šeih Muhamed ef. Hadžijamaković“,
- JU „Druga osnovna škola“ Hrasnica,
- KŠC „Sv. Josip“- osnovna škola,
- KŠC „Sv. Josip“- srednja medicinska škola,
- KŠC „Sv. Josip“- opća gimnazija.

Na osnovu dobijenih rezultata istraživanja realizirana su interaktivna predavanja u svim navedenim školama, na kojima je učestvovao ukupno 401 učenik i 150 roditelja. Roditeljima je skrenuta pažnja kakvim sve opasnostima djeca mogu biti izložena tokom korištenja Interneta, ali im je ukazano i na njegove prednosti, te istaknuta važnost njihovog prisustva i zainteresiranosti za aktivnosti djece na Internetu. Učenicima je skrenuta pažnja na savjete i preporuke kako se mogu izbjeći eventualne neželjene posljedice koje mogu nastati uslijed korištenja Interneta. Nakon predavanja prezentiran je i kratki film na ovu temu.

3.4. ISTRAŽIVANJE

S ciljem kreiranja metodološki utemeljenih i inovativnih projekata koji teže modelu primjenjivom za širu populaciju i koji bi bili zasnovani na stvarnim potrebama korisnika, primjenjuje se interna razvojno-istraživačke tehnologija. Naime, svaki preventivni projekt se realizira po internom tehnološkom procesu koji obuhvata faze predistraživanja i istraživanja u cilju procjene potreba u zajednici, artikulacije rezultata istraživanja u formi projekata primarne prevencije, monitoring i evaluaciju postavljenih ciljeva i efektivnosti projekta, te njegovo inoviranje i razvijanje u skladu sa evaluacionim preporukama.

3.4.1. Projekt „Nepotpune porodice“

Problem istraživanja: Jednoroditeljske porodice su one u kojima najčešće jedan roditelj, ovisno o uzrocima, izlazi iz porodičnog okvira, dok drugi mora ponovo organizirati i izgraditi nov način porodičnog života i sam izvršavati brojne zadaće. Samohrani roditelji čine posebno osjetljivu društvenu grupu kojoj je potrebna i materijalna pomoć i psihosocijalna podrška, a jednoroditeljska porodica često se smatra rizičnim faktorom u nastajanju devijantnog ponašanja i psiholoških problema djece i adolescenata.

Predmet istraživanja: Ispitati funkcionalnost i potrebe jednoroditeljskih porodica, te stepen percipirane socijalne podrške s ciljem kreiranja projekta pružanja psihosocijalne podrške ovim porodicama.

U ovom periodu izrađen je nacrt istraživanja koji sadrži opis problema, ciljeve, probleme i metode prikupljanja podataka. Također, izrađen je operativni plan za provođenje istraživanja, te su prikupljeni instrumenti za ispitivanje funkcionalnosti porodice, primljene i percipirane socijalne podrške i kreiran sociodemografski upitnik. Sociodemografski upitnik se sastoji od niza pitanja kojima se ispituje materijalni i zdravstveni status porodice, zatim razlog nastanka jednoroditeljskih porodica, čestina kontakta drugog roditelja sa djetetom, redovitost plaćanja alimentacije, utjecaj porodičnog statusa na radni angažman i društveni život roditelja, te vrste pomoći koju jednoroditeljske porodice očekuju od društva

3.4.2. Projekt „Mladi i Internet“

Problem istraživanja: Internet postaje stil života mladih koji ga koriste u svim sferama života. Prilikom korištenja interneta, mlade osobe se često izložene nepoželjenim sadržajima poput pornografije, a često su i predmet različitih oblika nasilja. Roditelji nedovoljno shvataju važnost prisustva tokom korištenja interneta, te razgovora sa mladima o tome koje opasnosti internet sa sobom nosi.

Predmet istraživanja: Istražiti navike i iskustva učenika o korištenju interneta, te identifikovati najčešće opasnosti kojima su mladi izloženi tokom korištenja interneta.

U ovom periodu izrađen je Izvještaj o rezultatima istraživanja provedenog na 1948 učenika u sedam sarajevskih osnovnih škola, i to : „ Vrhbosna“, „ Safet – beg Bašagić“, „ Grbavica I „, „ 9.maj Pazarić“, „ Behaudin Selmanović“, „ Meša Selmanović“ i KŠC „ Sveti Josip“. Za pripremu statističke obrade podataka urađena je logička obrada upitnika, te usklađivanje varijabli (korištenje Facebook-a, doživljavanje nekog oblika nasilja i iskazivanje znakova ovisnosti o Internetu) u bazi podataka o istraživanjima provedenim u O.Š. „Vrhbosna“ i O.Š. „Safvet-beg Bašagić“ sa bazama podataka o istraživanjima u ostalih pet škola. Nakon spajanja svih sedam baza podataka urađena je statistička obrada, odnosno izračunate su deskriptivne vrijednosti svih ispitivanih varijabli, te hi-kvadrat test za ispitivanje spolnih i dobnih razlika u ispitivanim varijablama. Također, izračunat je i hi-kvadrat test za ispitivanje odnosa zainteresiranosti roditelja i iskazivanja znakova ovisnosti o Internetu, izloženosti pornografiji i nasilju. Ispitan je i odnos korištenja Facebook profila i iskazivanja znakova ovisnosti o Internetu.

Nakon dobijenih rezultata urađena je interpretacija dobijenih podataka, te poređenje sa rezultatima dosadašnjih istraživanja o ovoj temi.

Rezultati istraživanja pokazuju da od 1941 ispitanih učenika njih 93,4% koriste Internet i da najveći broj njih Internet koristi kod kuće. Oko 60% učenika Internet koristi svaki dan i to u prosjeku od 1 do 3 sata, dok je ekstremno korištenje Interneta zabilježeno kod 5,8% učenika. Istraživanjem je potvrđena teza da Internet postaje stil života djece jer ga koriste u svim sferama života, od učenja, preko igranja igrice do druženja. Profil na Facebook-u ima 77,7% učenika, a 64,4% ima objavljene lične podatke na Internetu. Istraživanje pokazuje da roditelji nedovoljno shvataju važnost i ozbiljnost prisustva i zainteresiranost za aktivnosti djece na Internetu, tako da samo 11,5% učenika navodi da su roditelji uvijek prisutni za vrijeme korištenje Interneta, a 65,7% učenika navodi da se njihovi roditelji nikad ili samo ponekad interesiraju za njihove aktivnosti na Internetu. Čak 35,6% učenika je pretražujući Internet naišlo na pornografske sadržaje, a trećina ih je doživjela neki oblik nasilja na Internetu. Posebno zabrinjavajući podatak jeste da svaki peti učenik iskazuje znakove razvoja ovisnosti o Internetu. Istraživanjem je utvrđeno postojanje statistički značajne razlike među spolovima u korištenju Interneta, posjedovanju Facebook profila, čestini i svrhama korištenja Interneta, susretanju sa pornografskim sadržajem, doživljaju nekog oblika nasilja, ovisnosti o Internetu, dok nije utvrđeno postojanje statistički značajne razlike u objavljivanju ličnih podataka između spolova. Rezultati istraživanja pokazuju da se učenici različite dobi razlikuju u korištenju Interneta, posjedovanju Facebook profila, čestini i svrhama korištenja Interneta, kao i objavljivanju ličnih podataka na Internetu, susretanju sa pornografskim sadržajima i ovisnosti o Internetu, dok nije utvrđeno postojanje statistički značajne razlike među učenicima različitih razreda u doživljavanju nasilja na Internetu. Djeca čiji roditelji ne posvećuju dovoljno pažnje njihovim internetskim aktivnostima češće se susreću sa pornografskim sadržajima, češće doživljavaju nasilje putem Interneta i iskazuju više znakova ovisnosti o Internetu. Također, istraživanjem je utvrđeno da učenici koji imaju profil na Facebook-u iskazuju više znakova ovisnosti o Internetu nego oni koji nemaju profil.

U ovom periodu izrađen je članak o rezultatima istraživanja namijenjen za objavljivanje u stručnom časopisu. Članak sadrži najvažnije rezultate do kojih se došlo ispitivanjem učenika sedam osnovnih škola o njihovom iskustvu u korištenja Interneta, kao i interpretaciju dobivenih podataka.

3.5. PROMOTIVNO – PROPAGANDNE AKTIVNOSTI

3.5.1. Obilježavanje Međunarodnog Dana porodice

U povodu obilježavanja Međunarodnog Dana porodice (15 maj), Kantonalnu javnu ustanovu „Porodično savjetovalište“ je posjetila ministrica za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, gospođa Velida Memić.

Ministrica je upoznata sa radom Savjetovališta koje u okviru svog djelovanja svakodnevno tretira porodicu kako kroz savjetodavno-terapeutske usluge, tako i kroz istraživačko-razvojne i preventivne projekte sa ciljem podrške, pomoći i zaštite porodice kao nukleusa društva.

Problemi sa kojima se Ustanova susreće bili su također predmet razgovora, a poseban fokus stavljen je na problem neadekvatnog prostora koji limitira rad profesionalaca. Ministrica je iskazala svoju spremnost da podrži i potpomogne rad Ustanove u narednom periodu.

3.5.2. Obilježavanje Dana Ustanove

Iako zbog smanjenja budžetskih sredstava Kantona Sarajevo nisu odobrena nikakva finansijska sredstva za obilježavanje deset godina postojanja i rada KJU „Porodično savjetovalište“, pristupilo se osmišljavanju i planiranju aktivnosti koja neće iziskivati veća materijalna sredstva. S tim u vezi održano je nekoliko sastanaka i iniciranja ideja u oba odjeljenja, te na nivou Ustanove na kojima su definisani koraci i aktivnosti, te cilj obilježavanja jubileja koji glasi: promocija i afirmacija decenijskog rada Ustanove uz prezentiranje perspektive Ustanove kao subjekta koji doprinosi funkcionalnosti porodice u Kantonu Sarajevo.

Sadržaj jubileja je u protekloj godini realizovan kroz:

- izradu Biltena o desetogodišnjici rada Ustanove, i
- provođenje Konkursa za likovni iskaz učenika osnovnih škola Kantona Sarajevo.

U okviru izrade Biltena sačinjeni su slijedeći tekstovi Uvod, „Psihosocijalna podrška nekad i sad“, Djelatnost i organizacija KJU „Porodično savjetovalište“, „Savjetovanje i psihoterapija“, „Istraživanje, razvoj i primarna prevencija“, „Preventivni projekti“, Savjetovalište kroz prizmu ministrica - aktuelne ministricе Velide Memić i Besime Borić - ministricе iz perioda njegovog osnivanja i „Novi izazovi u aktuelnom društvenom kontekstu“. Cilj ove publikacije je predstavljavanje desetogodišnjeg rada Ustanove i širenje svijesti građana o važnosti funkcionalnosti porodice i njenog sistema, kao i o značaju postojanja institucionalnog koncepta u cilju brige o porodici.

Konkurs za učenike osnovnih škola Kantona Sarajevo pod nazivom „Sretna porodica kroz oči osnovaca Kantona Sarajevo“ realizovan je u periodu oktobar – decembar 2011. g. Cilj ove aktivnosti je bila promocija značaja funkcionalnosti porodice kroz likovni izraz učenika Kantona Sarajevo. Na konkurs su se javile 44 osnovne škole koje su dostavile 223 likovna rada učenika. U suradnji i na prijedlog Prosvjetno-pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo imenovana je Komisija koja je, nakon provedene procedure pregleda dostavljenih likovnih radova, izvršila odabir sedam najkreativnijih učeničkih radova.

3.5.3. Izrada propagandnih materijala

U okviru manifestacije „Dani zdravstva Federacije BiH 2011. godine“ uz podršku Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH i EPOS-a (Health Management) odštampano je 3000 promotivnih letaka o temama: „Porodica i roditeljstvo“, „Partnerstvo i brak“ i „Individualne dileme i problemi“. Putem letaka predstavljeno je koje sve teškoće tretiraju Savjetodavno – terapijski timovi Savjetovališta.

Također, Ustanova je odštampana u svrhu promocije 2900 džepnih kalendara na kojima se nalaze osnovni kontakt podaci.

3.5.4. Web stranica

I u ovom periodu nastavljeno je sa redovnim ažuriranjem sadržaja i osvježavanja izgleda Web stranice Savjetovališta. Ova aktivnost se ogleda, kako u objavljivanju aktuelnosti, tako i u postavljanju novih podlinkova koji vizualno predstavljaju sadržaj koji opisuje problematiku i daje neophodne kontakt informacije o Savjetovalištu. Također, u proteklom periodu održan je niz sastanaka sa administratorom web stranice, koji su za cilj imali obuku i jačanje kapaciteta Ustanove za samostalno ažuriranje web stranice, te smo trenutno u mogućnosti da sa vlastitim resursima pripremamo i objavljujemo sadržaje vezane za djelatnost i aktivnosti ustanove na web stranici www.porodicno.ba.

Također, u sklopu praćenja posjete web stranici putem specijalizovanog softvera pod nazivom GOOGLE ANALYTICS koji je namijenjen praćenju i stanju web stranica, izvršen je analiza posjeta za 12 mjeseci prema kojoj je zaključno sa 31. decembrom 2011. godine evidentirano 8,313 posjetitelja koji su ostvarili 24,817 pogleda na sadržaj linkova i naslova u okviru web stranice Ustanove. U prilog efikasnosti i aktuelnosti web stranice govori trend povećanja posjeta našoj web stranici.

3.5.5. Učešće u medijskim nastupima

U proteklom periodu realizirano je nekoliko medijskih nastupa vezanih za prezentaciju rada. Ustanove i društvene pojave i porodične probleme koje Ustanova u svojoj djelatnosti tretira.

Realizirane su slijedeća gostovanja:

- **FTV** – U sklopu emisije „Dobro jutro“ učestvovali u prilogu na temu „Određeni poremećaji u ishrani“. U okviru ove teme govoreno je koliko uopće psiha utječe na određene poremećaje u ishrani, na koji način se pomaže osobama koje imaju taj problem, kao i kakvo je iskustvo u radu sa njima.
- **FTV** – učestvovali u snimanju dokumentarnog filma „Djeca u sukobu sa zakonom“. Govoreno o tome kako Sistemska porodična terapija tretira probleme maloljetničke delinkvencije, te kakva su iskustva Savjetovališta u radu na tretmanu i prevenciji ovog problema.
- **BHT1** – Za magazin „Sve u svemu“ učestvovali u prilogu na temu „Razvijanje radnih navika kod djece u predškolskom periodu.“
- **BHT1** – Gostovali u dnevnom magazinu „Sve u svemu“ na temu povećanih broja razvoda u BiH i regiji, o uzrocima, kao i o tome koliko se zbog ubrzanog načina života brzo konzumira brak. Šta nakon razvoda, kako osnažiti staratelja koji će u budućnosti morati voditi brigu o djeci.
- **BHT1** – učestvovali u okviru Informativnog programa BHT1 o temi „Povećanje razvoda brakova u posljednje vrijeme“. Pitanja koja su tretirana odnosila su se na važnost posjećivanja Savjetovališta, uspješnost savjetovanja, problematika bračnih parova, itd.
- **BHT1** – učestvovali u prilogu na temu „Radne navike djece.
- **BHT1** – gostovali u emisiji „Sve u svemu“ na temu „Brak – razvod braka“.

- **BHT1** – gostovali u emisiji „Sve u svemu“. Razgovor se vodio na temu gomilanja igračaka i njihovom utjecaju na razvoj ličnosti.
- **OBN** – Gostovali u emisiji „Dejana talk show“ na temu „Kakva strahota, prevarila me ljubav mog života“, na način da smo predstavili rad Savjetovališta i aktivnosti na bračnom i predbračnom savjetovanju.
- **OBN** – Gostovali u emisiji „Dejana talk show“ na temu „Kad ljubav boli“.
- **OBN** – Gostovali u emisiji „Dejana talk show“ na temu „Moja, tvoja i naša djeca“.
- **OBN** – učestvovali u emisiji „Dejana talk show“ u kojoj se govorilo o bračnoj tematici. Tema emisije bila je „Ženio sam se 49 puta“. Predstavljen je rad Ustanove, projekt primarne prevencije „Moj izbor“, te je uopšteno govoreno o bračnoj zajednici i važnosti njenog održavanja.
- Intervju za portal **mamacafe.ba** –Težište intervjuja bilo je na pitanjima o strateškim ciljevima, projektima, savjetodavno-terapeutskom radu, edukaciji i sl.
- **TV1** – Izjava povodom prezentacije Savjetovališta na „Danima zdravlja Federacije BiH 2011. godine“.
- **RTRS** – gostovali u emisiji „U fokusu“ o temi „Uzroci i posljedice povećanog broja razvoda brakova u BiH“. Gostovanje je realizovano uživo putem video-linka u studiju RTRS u Istočnom Sarajevu. Postavljena pitanja su se odnosila na najvažnije uzroke razvoda braka, fenomen današnjeg „modernog“ braka, kao i na najbitnije faktore očuvanja bračne zajednice. Pored toga, predstavljen je rad Savjetovališta kao i projekt primarne prevencije „Moj izbor“, njegovi ciljevi, sadržaj i mogućnosti učešća.
- „**Preporod**“ – Islamske informativne novine – intervju sa direktorom Savjetovališta o djelatnosti Ustanove, važnosti funkcionalnog partnerskog odnosa, problematici zbog koje partneri i bračni parovi posjećuju Savjetovalište, itd.
- „**San**“ – sedmične novine – na zahtjev sedmičnika dat je osvrt i mišljenje o fenomenu povećanja razvoda brakova u BiH, osnovnim uzrocima takvog stanja, kao i opis načina provođenja postupka posredovanja prije razvoda braka. Odgovoreno je na sva postavljena pitanja, naglašavajući posebnost i specifičnost naše Ustanove u dijelu provođenja postupka posredovanja prije razvoda braka, rada na odgovornom i kvalitetnom roditeljstvu, te zadržavanju ili reuspostavljanju funkcionalnog obrasca komunikacije između razvedenih roditelja.
- „**Zehra**“ – magazin- intervju na temu „Brak“.
- Radio „**Kalman**“ – izjava na temu „Razvod“.
- Radio „**Bir**“ – izjava za radio u Omladinskoj radio emisiji na temu „Krizna porodice“.

3.6. STRUČNO-PROFESIONALNO USAVRŠAVANJE KADROVA

3.6.1. Stručni treninzi, edukacije i stručne konferencije

Učešće na seminarima „Različitosti u društvenom i obrazovnom radu s djecom, adolescentima i njihovim obiteljima“ u Berlinu i Sarajevu

Pod pokroviteljstvom fondacije njemačko-francuskog prijateljstva „Une Terre Culturelle O.F.A.J.“ organizovana su dva stručna, trilateralna seminar na temu „Različitosti u društvenom i obrazovnom radu s djecom, adolescentima i njihovim obiteljima“, na kojima je učestvovao jedan predstavnik naše Ustanove. Prvi seminar održan je u Berlinu u periodu od 20. do 27.05.2011. godine, a drugi u Sarajevu u periodu od 29.10. do 05.11.2011. godine. Seminari su bili koncipirani u vidu radionica, razmjene iskustava, te rada na inovacijama vezanih za metodologiju u socijalnom radu sa djecom, omladinom i porodicom. Seminarima su prisustvovali relevantni stručnjaci iz oblasti socijalnog rada iz Francuske, Njemačke i Bosne i Hercegovine koji rade sa djecom, omladinom i porodicama. Kroz ukupno 15 dana

(8+7 dana) koliko su trajali seminari obrađene su mnogobrojne teme i tretirani socijalni problemi koji pogađaju sve tri zemlje predstavnice, te se radilo na razradi metoda u radu sa djecom, omladinom i porodicama. U toku seminara organizirane su posjete ustanovama socijalne zaštite koje su ujedno i potencijalni partneri u realizaciji projekata koji će biti razrađeni i definisani na zadnjem susretu u Francuskoj, kako bi navedene zemlje i ustanove ostvarile međunarodnu saradnju u ovoj oblasti. Na kraju oba susreta radilo se po metodi Open space, gdje su dogovoreni preliminarni projekti, te se razradila metodologija i tema rada za susret u Marseju u maju 2012. godine. Pored navedenih obrađenih tema i metoda na seminarima u kojima je učestvovao predstavnik naše Ustanove, posebna korist od ovih susreta ogleda se i u usvajanju znanja i razmjeni iskustava o organizovanju ovakvih vidova stručnih skupova generalno, kao i pisanja projektnih prijedloga prema metodologiji EU.

U okviru posjeta ustanova u mreži socijalne zaštite u Sarajevu upriličen je doček za učesnike seminara iz Njemačke (Berlin) i Francuske (Marseille) u KJU „Porodično savjetovalište“. S obzirom da je cilj seminara razmjena iskustava u radu i praksi ustanova i organizacija koje se bave socijalnom zaštitom, učesnici su predstavili organizacionu strukturu i funkcionisanje svojih ustanova, metode koje primjenjuju u radu sa porodicama sa posebnim osvrtom na prevenciju maloljetničkog prijestupništva. Također, sa učesnicima je razgovarano o trendovima u psihosocijalnoj zaštiti, načinima finansiranja i evaluiranja rada. U okviru prezentiranja rada naše Ustanove predstavljene su tehnike i metode rada, problematika koja se tretira sa posebnim fokusom na projekte koji imaju za cilj preveniranje pojave maloljetničkog prijestupništva. Kroz obimnu i produktivnu diskusiju fokus je stavljen na sličnosti u pristupu radu u različitim dijelovima Evrope, te na idejama za saradnju i dalju razmjenu iskustava.

3.6.2. Učešće na seminaru „Civilna hrabrost – Gledaj šta se dešava, ne okreći glavu“

Pod pokroviteljstvom Švicarske agencije za razvoj i saradnju (SDC), a u okviru projekta „Rad policije u zajednici u BiH“, stručni saradnici Savjetovališta prošli su petodnevnu obuku pod nazivom „Civilna Hrabrost – Gledaj šta se dešava, ne okreći glavu“. Obuka je namijenjena multiplikatorima koji u budućnosti žele da se suoče sa različitim temama suzbijanja nasilja, uključujući i civilnu hrabrost, kako bi stečena znanja i kompetencije prenijeli na djecu i mlade. Naime, Švicarska agencija za razvoj i suradnju zajedno sa domaćim partnerima i policijskim agencijama iz Bosne i Hercegovine od 2004. godine provodi kampanju protiv nasilja u školama. Cilj seminara je upoznavanje i edukacija budućih instruktora za provođenje radionica u školama te pružanje osnovnih informacija o ideji kampanje, planiranim aktivnostima i obavezama koje predstoje.

U okviru seminara stručni saradnici Savjetovališta dobili su teorijska i praktična znanja za rad na preventivnoj kampanji suzbijanja nasilja u školama, kroz rad sa djecom putem interaktivnih radionica. U okviru obuke tematski je obrađeno područje nasilja i njegovih različitih oblika (tjelesno nasilje, odbacivanje/ignorisanje osobe, mobing), zajedništvo, povjerenje i civilna hrabrost. Također, učesnici su dobili različite vrste materijala koji će im koristiti u daljem radu i razvoju stečenih vještina.

Kroz ovu obuku ostvaren je i kontakt sa predstavnicima više osnovnih škola. KJU „Porodično savjetovalište“ planira realizaciju usvojenih vještina kroz provedbu istoimenog projekta u srednjim školama.

3.6.3. Učešće na treningu andragoških vještina u Banji Vrućici

U periodu od 20-22.juna 2011.godine na poziv projekta “Mentalno zdravlje u Bosni i Hercegovini” stručni saradnik savjetovališta je učestvovao na treningu iz andragoških vještina – obuka multidisciplinarnih timova u mentalnom zdravlju. Trening je realiziran za potrebe edukacije osoblja centara za mentalno zdravlje u BiH o osnovama andragoških vještina(TAS). Ciljevi treninga su

savladavanje strukturiranja sesije predavanja, analiziranje potreba za edukacijom, nauče koristiti efikasnih metoda obuke, prezentiraju te fasilitiraju interaktivnih radionica. Stečena znanja se mogu u značajnoj mjeri mogu primijeniti u radu Savjetovališta, posebno na poljima edukacije i provođenja projekata primarne prevencije u radu sa odraslima.

3.7. PRUŽENE USLUGE EDUKACIJE

3.7.1. Edukacija profesionalaca i volontera u Bijelom Polju

Realizujući Protokol o saradnji naše Ustanove sa JU „Centar za podršku porodici i djeci“, u Bijelom Polju, naši stručnjaci su održali šestodnevnu edukaciju za profesionalce i volontere Centra i njemu srodnih organizacija. Cilj edukacije je bio prenošenje doktrinarnih i praktičnih iskustava savjetovanja i psihoterapije koja se realizuje u našoj Ustanovi, kao i iskustava u organizacionom i razvojno istraživačkom planu. Radilo se sa grupom od 20 učesnika sa kojima se putem predavanja, flip čart prezentacije, radionica te interaktivne razmjene razgovaralo, u prva četiri dana, o temama: „Metod savjetovanja“ i „Koncept sistemske porodične psihoterapije“ a zadnja dva dana o organizaciono tehničkim uslovima za pokretanje Savjetovališta u Bjelom Polju uključujući i osnovne elemente strateškog planiranja. Učesnici su bili veoma motivirani za teme, što je iskazano kroz dijaloge i pitanja voditeljima, te radionice i konačno usmeni i pismeni feedback. Također su iskazali zadovoljstvo prezentacijama i pokazali interes za nastavak saradnje. Ova aktivnost je, u Bijelom Polju, i medijski popraćena, kako putem printanih, tako i elektronskih medija. Dvadeset polaznika seminara dobilo je certifikate, koje su im uručili direktor KJU „Porodično savjetovalište“ i potpredsjednik općine Bijelo Polje. Ova edukacija predstavlja početak institucionalne saradnje na putu ka kvalitetnijem povezivanju dva grada.

3.7.2. Predavanja za nastavnike OŠ „6. Mart“ u Hadžićima.

U periodu od 14.01. do 19.01.2011. godine u OŠ „6. Mart“ u Hadžićima realizirane su radionice sa nastavnicima ove škole na temu „Odnos učenik – nastavnik“. U radionicama je učestvovalo ukupno 68 nastavnika ove škole, rasopređenih u četiri grupe.

U okviru teme govorilo se o ulozi nastavnika, izazovima ovog poziva, velikim očekivanjima od strane društva i porodice, o globalnoj situaciji u društvu i njenom uticaju na porodični i školski sistem, promjenjenim sistemima vrijednosti, emocionalnoj klimi u razredu, te komponentama i karakteristikama odnosa učenik – nastavnik. Posebna pažnja je posvećena podršci nastavnicima i jačanju njihovih postojećih resursa za obavljanje ove zahtjevne i složene uloge, kao i ulozi nastavnika u kreiranju odnosa učenik nastavnik i prednostima izgradnje kvalitetnih odnosa.

Učesnici su govorili o vlastitim iskustvima iz prakse, poteškoćama sa kojima se susreću, ali i pozitivnim primjerima u radu.

Nakon realizacije radionica, učesnici su istakli korisnost ponuđenih sadržaja, te potrebu za kontinuiranim radom i podršci, u vidu supervizije slučajeva iz prakse.

3.7.3. Predavanje u Centru „Vladimir Nazor“

Po pozivu Centra „Vladimir Nazor“ održano je predavanje na temu „Emocionalno izražavanje u razvoju djeteta“ namijenjeno roditeljima djece sa poteškoćama u razvoju. U okviru svečanosti održane povodom obilježavanja Dana Centra „Vladimir Nazor“, uručena je zahvalnica Savjetovalištu za pruženu podršku u edukaciji roditelja i nastavnika Centra.

3.7.4. Tribina na temu „Maloljetnička delikvencija” u Domu kulture Vratnik

U organizaciji Mjesne zajednice „Stari grad” u Domu kulture Stari grad upriličena je Tribina na temu „Maloljetnička delikvencija”. Predstavnik Savjetovališta je izlagao na temu “Rizični faktori koji vode u maloljetničko prestupništvo”. U prezentaciji je posebna pažnja usmjerena na porodicu, odnosno na rizične i zaštitne faktore koji se razvijaju u porodici te sam proces prevencije rizičnog ponašanja u porodici. Korišten je i veliki broj praktičnih primjera iz prakse Savjetovališta koji ilustruju uticaj različitih faktora u porodici.

3.7.5. Edukacija za volontere UG „Narko-ne“

Realizovana je edukacija za 20 srednjoškolaca – volontera angažovanih u projektu Udruženja građana „Narko-ne“ pod nazivom Intercity teatar. Edukativni seminar za volontere je održan u Domu mladih Vogošća u prirodnom ambijentu pogodnom za rad sa mladima na temi prevencije ovisnosti.

Participacija Ustanove u ovom projektu podrazumijevala je edukaciju srednjoškolaca o vještinama dogovaranja, timskom radu, odupiranju pritisku grupe, liderstvu u grupi, te individualni i konsultantski rad sa trenerima i učesnicima.

3.7.6. Predavanja za roditelje na zahtjev osnovnih škola i predškolskih ustanova

Na zahtjev osnovne škole „Medhmedalija Mak Dizdar” iz Visokog, te predškolskih ustanova "Amel i Nur" i "El-Manar" iz Sarajeva, organizovana su i realizovana predavanja prilagođena specifičnim zahtjevima i potrebama ovih institucija.

U osnovnoj školi „Medhmedalija Mak Dizdar” Dobrinje u Visokom, realizovali smo predavanje na temu „Odgojni stilovi roditelja i njihovu uticaj na dijete“. Više od stotinu roditelja prisustvovalo je predavanju koje je u okviru opšteg roditeljskog sastanka prezentovano roditeljima. U vrtiću „Amel i Nur” iz Sarajeva održano je predavanje na temu „Odgojni stilovi roditelja i njihovu uticaj na dijete“. Predavanje je prilagođeno specifičnim razvojnim potrebama djece predškolskog uzrasta uz naglasak na značaj otvorene i jasne komunikacije sa djetetom te primjene poruka koje u prvi plan stavljaju osuđivanje postupka, a ne ličnosti djeteta, čime se dugoročno utiče na zdrav razvoj i napredak djeteta. Predavanju je prisustvovalo preko 60 roditelja čija djeca idu u pomenuti vrtić. Na poziv škole "El-Manar" iz Sarajeva, održano je predavanje na temu „Protektivni faktori porodice u prevenciji rizičnih ponašanja djece“ kojoj je prisustvovalo oko 30 učesnika. Pored planiranog sadržaja o zaštitnim faktorima govoreno je i o faktorima i načinima motivisanja roditelja za veće uključivanje u odgojno obrazovni proces. Time se željelo odgovoriti na potrebe škole za motivacijom i animacijom roditelja, obzirom da se susreću sa stanjem u kome obrazovanje u privatnim školama podrazumijeva malo ili nikakvo učešće samih roditelja.

3.7.7. Mentorstvo za studente Filozofskog fakulteta

Na osnovu Ugovora zaključenog između Ustanove i Filozofskog fakulteta u Sarajevu, u izvještajnom periodu primljeno je 5 studentica ovog fakulteta radi obavljanja stručne prakse u Savjetovalištu. Studentice pohađaju II godinu postdiplomskog studija Odsjeka za psihologiju, a obavile su potrebnu stručnu praksu u Ustanovi koja je trajala 10 radnih dana za svakog studenta.

Za vrijeme prakse studentice su upoznate sa djelatnošću Ustanove, projektima primarne prevencije koje realizira Savjetovalište, promotivnim poslovima, temeljnim principima i tehnikama savjetodavno-terapeutskog rada, te ulogom psihologa u timu. Također, studenticama je predstavljena tehnologija

istraživačko-razvojnog procesa gdje su kroz primjer projekta „Moj izbor“ upoznata sa svim fazama kreiranja projekta primarne prevencije, od kreiranja nacrtu istraživanja, preko izrade instrumenata, realizacije istraživanja, izvještaja o rezultatima istraživanja, nacrtu i izrade projekta do evaluacije realizacije projekta. Također, sa studenticama je rađeno na statističkoj obradi podataka uz pomoć SPSS-a koja je podrazumijevala kreiranje baze podataka i osnovne statističke operacije, te pisanjem izvještaja o rezultatima istraživanja kroz primjer istraživačkog projekta „Mladi i Internet“ i „Most za novi život“.

Studentice su imale i praktične zadatke koji su se odnosili na izradu SPSS baze podataka, unošenje upitnika u bazu podataka, te statističku obradu podataka istraživanja „Mladi i Internet“. Također, rađeno je i na zadatku izrade nacrtu istraživanja. U okviru „Dana zdravstva“ FBiH studentice su uzele aktivno učešće u promociji Ustanove, gdje su na štandovima zainteresiranim učesnicima manifestacije djelile informativne letke, davale osnovne informacije o Savjetovalištu, uslugama koje pruža i načinu kako da se obrate za pomoć.

3.7.8. Predavanje za studente psihologije

Na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu, predstavnicu KJU „Porodično savjetovalište“ Sarajevo je studentima V godine održala interaktivno predavanje o temi „Sistemska porodična psihoterapija“. Cilj predavanja je bio da se studenti upoznaju sa osnovnim konceptom porodične psihoterapije kroz doktrinu i primjere iz prakse. Predavanje je pratilo 60 studenata.

3.8. SARADNJA U MREŽI

3.8.1. Učešće na okruglom stolu „Stanje, mogućnosti i razvoj hraniteljstva u Kantonu Sarajevo“

Predstavnicu KJU „Porodično savjetovalište“ učestvovali su u radu Okruglog stola na temu „Stanje, mogućnosti i razvoj hraniteljstva u Kantonu Sarajevo“. Okrugli sto je organiziran od strane JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ u suradnji sa partnerskim organizacijama (Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, Zavod za specijalno obrazovanje i odgoj djece Mjedenica, Hope and Homes for Children, SOS Dječije selo BiH, Udruženje hranitelja „Perspektiva“).

Na Okruglom stolu prezentirane su projektne aktivnosti, stanje i mogućnosti alternative brige za djecu bez roditeljskog staranja u Kantonu Sarajevo sa krajnjim ciljem promoviranja dječijih prava i obezbjeđivanja adekvatne brige za djecu.

3.8.2. Učešće u obilježavanju značajnih datuma drugih institucija i organizacija

Uposlenici Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ su u okviru saradnje u mreži i podrške partnerskim institucijama i organizacijama također prisustvovali na nekoliko manifestacija čime je iskazana podrška i doprinos subjektima koji daju podršku porodicama i njenim članovima. U proteklom periodu posjećene su četiri osnovne škole povodom Dana škole („Zaim Kolar“, „Vrhbosna“, „Osman Nakaš“ i „Meša Selimović“), Humanitarno karitativna organizacija „Kruh sv. Ante“, „Centra za zdravo starenje“ Novo Sarajevo i Kantonalni centar za socijalni rad.

3.8.3. Učešće na manifestaciji „Dani zdravstva Federacije BIH 2011. godine“

KJU „Porodično savjetovalište“ učestvovala je u okviru manifestacije „Dani zdravstva“ Federacije BIH u periodu od 8. do 10. juna. Aktivnosti manifestacije su bile usmjerene na prezentaciju proizvoda i usluga te stručnog dijela koji podrazumijeva održavanje okruglih stolova, prezentacija i stručnih

skupova u prostoru Centra „Skenderije“ i programom u cilju promocije zdravih stilova života, fizičke aktivnosti i zdrave ishrane na Vilsonovom šetalištu.

Ispred KJU „Porodično savjetovalište“ u okviru stručnih skupova posvećenih aktuelnoj problematici i izazovima zdravstvenog sektora učestvovao je i stručni suradnik Savjetovališta sa predavanjem na temu: „Značaj intersektorske saradnje u mreži“. Cilj prezentacije je naglašavanje važnosti jačanja intersektorske saradnje razvojem funkcionalne mreže profesionalaca iz različitih sektora u svrhu promocije zdravlja i psihosocijalne rehabilitacije i podrške.

Također, Ustanova je učestvovala u aktivnostima održanim na Vilsonovom šetalištu 8. i 9. juna te u Parku šume Mojnilo 10. juna, gdje su stručni saradnici savjetovališta sa volonterima putem letaka i komunikacije sa građanima predstavljali na koji način naše usluge mogu pomoći unapređenju međuljudskih odnosa koji vode sretnom, zadovoljnom i zdravom čovjeku.

3.8.4. Učešće na javnoj debati „Počinioci i žrtve krivičnih djela su naša djeca – spriječimo maloljetničko prestupništvo kulturom dijaloga“

Predstavnici Kantonalne javne ustanove „Porodično savjetovalište“ su 10.06.2011. godine uzeli učešće u Devetoj javnoj debati „Počinioci i žrtve krivičnih djela su naša djeca – spriječimo maloljetničko prestupništvo kulturom dijaloga“ koju organizira Centar za kulturu dijaloga. U okviru debate predstavljen je rad Savjetovališta sa posebnim osvrtom na aktivnosti i postignuća u okviru Akcionog plana za suzbijanje maloljetničke delinkvencije u Kantonu Sarajevu. Također, dat je doprinos donošenju zajedničkih zaključaka i preporuka u pravcu rješenja maloljetničkog prestupništva u Bosni i Hercegovini.

3.8.5. Učešće na konsultacijama o položaju adolescenata u BiH

Stručni saradnici Savjetovališta su učestvovali na završnim regionalnim i državnim konsultacijama o položaju adolescenata u BiH pod nazivom „Adolescencija – vrijeme prilika“ u organizaciji MDG Achivement Fund-a (UNICEF) i Omladinske informativne agencije BiH. Na ovom susretu sintetizirane su sve osnovne preporuke i nalazi sa regionalnih konsultacija o položaju adolescenata u BiH i date su jasne smjernice i prioriteti za BiH i njene nadležne institucije na svim razinama vlasti, ali i druge javne ustanove i organizacije koje imaju mlade u fokusu svog djelovanja. Predstavnici Savjetovališta su imali priliku upoznati se sa osnovnim nalazima globalnog izvještaja UNICEF-a, prezentirati iskustva i praksu naše Ustanove u radu sa adolescentima, te kroz diskusiju sa drugim učesnicima definisati prioritete po pitanju položaja adolescenata u našoj zemlji.

3.8.6. Učestvovanje na Okruglom stolu „Važnost rada sa nasilnikom“

Na poziv Fondacije lokalne demokratije Bosne i Hercegovine stručni saradnici Savjetovališta su učestvovali na Okruglom stolu „Važnosti rada sa nasilnikom – multidisciplinarnog pristupa problemu nasilja u porodici. Okrugli sto se realizovao u sklopu projekta „Rad sa nasilnikom – grupe samopomoći“ finansijski podržanog od Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine – FIGAP programa. Učesnici okruglog stola su razmijenili iskustva i prezentirali aktivnosti usmjerene na rad sa nasilnikom kao važnog segmenta multidisciplinarnog pristupa problemu nasilja u porodici.

3.8.7. Saradnja sa Udruženjem oboljelih od multiple skleroze Kantona Sarajevo

U izvještajnom periodu potpisan je Protokol o saradnji sa Udruženjem oboljelih od multiple skleroze Kantona Sarajevo.

Kao jedan od prvih koraka u saradnji održano je predavanje od strane predstavnika Savjetovališta za članove Udruženja oboljelih od multipla skleroze pod nazivom „Porodica i multipla skleroza“. U okviru predavanja se govorilo o procesu prihvatanja multiple skleroze i o razvijanju individualnog i porodičnog odnosa sa bolešću. Članovi udruženja su imali priliku da razgovaraju o uticaju bolesti na porodično funkcionisanje te da kroz interaktivan pristup iznesu svoja iskustva. Cilj ovog predavanja bio je jačanje psiholoških kapaciteta članova udruženja u nošenju sa bolešću.

3.8.8. Koordinacijski sastanak u organizaciji OSCE-a, na temu „Profesionalna podrška svjedocima u procesuiranju predmeta ratnih zločina“

U organizaciji OSCE-a održan je dvodnevni koordinacijski sastanak o temi „Profesionalna podrška svjedocima u procesuiranju predmeta ratnih zločina“, kojem je prisustvovala predstavnica Ustanove, te u vođenoj diskusiji i radionicama, promovirala rad Savjetovališta.

3.8.9. Prva bilateralna konferencija o zapošljavanju mladih

U okviru Prve bilateralne konferencije o zapošljavanju mladih u Sarajevu, povodom prekogranične saradnje BiH i Crne Gore, predstavnica Ustanove je izložila temu: „Biopsihosocijalne posljedice nezaposlenosti na mlade“.

3.8.10. Učešće na promociji omladinskih lidera Instituta za razvoj mladih KULT

Predstavnik Savjetovališta uzeo je učešće na svečanoj promociji omladinskih lidera/ki koji su završili jednoipogodišnju obuku UmiD - „Uči, misli i djeluj“! Cilj projekta jeste ohrabriti mlade ljude iz oba bh. entiteta da nauče samostalno ostvariti i zaštititi svoja prava u društvu, da učestvuju u donošenju odluka koje ih se tiču i da aktivno i smisleno rade na poboljšanju životnog standarda u svojoj zajednici, zagovarajući provođenje zakona o mladima i lokalne strategije prema mladima, ukazujući na njihovu važnost.

Također, u organizaciji Instituta za razvoj mladih KULT učestvovali smo i na panel diskusijama: Primjena Zakona o mladima i Održivost omladinskog sektora. U okviru prezentacija i diskusije dobili smo saznanja o načinima i mogućnostima implementacije Zakona o mladima, kao i o radu Komisije za mlade Predstavničkog doma FBiH, Omladinskog savjeta Republike Srpske, Općine Novo Sarajevo i nevladinog sektora na pitanjima provođenja omladinske politike. U okviru teme „Održivost omladinskog nevladinog sektora“ stekli smo saznanja o održivosti NVO sektora kroz konsolidaciju i povećanja svoje interakcije sa društvom.

3.8.11. Učešće na Konferenciji „Zajedno za djecu BiH“

Učešće na Konferenciji „Zajedno za djecu BiH“ u organizaciji Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH. U okviru ove konferencije imali smo priliku čuti izlaganje predstavnika Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, ministra Ministarstva rada i socijalne politike FBiH, predstavnika Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite RS, predstavnika Odjeljenja za zdravstvo Vlade Brčko distrikta, predstavnika UNICEFA Save the Children Norway, predstavnika Zajedničke komisije za ljudska prava, prava djeteta, mladih, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku, te predstavnika udruženja „Vesta“ Tuzla.

Na konferenciji je naglašeno da je Federalno ministarstvo rada i socijalne politike predvidjelo donošenje Zakona o zaštiti porodice sa djecom, kojim se predlaže osiguravanje i planiranje dijela sredstava u budžetu Federacije BiH za finansiranje četiri osnovna prava porodice sa djecom.

3.8.12. Edukacija edukatora na planu međusektorske saradnje

U saradnji sa Federalnim ministarstvom zdravstva, naš predstavnik je učestvovao u realizaciji projekta unapređivanja i reforme u oblasti mentalnog zdravlja. Projekat je realizovan u pet gradova Federacije BiH, u: Sarajevu, Mostaru, Tuzli, Bihaću i Zenici. Edukaciji je prisustvovalo preko 140 profesionalaca iz oblasti zdravstva, školstva, socijalne zaštite i nevladinih organizacija. Cilj je bio aktuelizirati važnost inter i međusektorske saradnje društvenih subjekata koji se neposredno ili posredno bave prevencijom mentalnog zdravlja, te skupiti prijedloge i ideje za izradu memoranduma o sporazumijevanju i saradnji. Učesnici su dali brojne ideje o saradnji, a bazična je: formalizirati svu saradnju kroz sporazume koji bi bili potpisani prvenstveno na ministarskom nivou tri važna sektora u zajednici, a to su: zdravstvo, školstvo i socijalna zaštita.

3.8.13. Učešće na obilježavanju međunarodne manifestacije Dječija nedjelja

U povodu međunarodne manifestacije Dječija nedjelja, Javna ustanova „Djeca Sarajeva“ i Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo organizovali su okrugli sto na temu: „Značaj i perspektive predškolskog odgoja i obrazovanja na području Kantona Sarajevo“. Među brojni učesnicima, bili su i predstavnici Savjetovališta koji su uzeli aktivno učešće u radu okruglog stola. Zaključci okruglog stola su se odnosili na veću saradnju u mreži, te reforme u predškolskom obrazovanju.

3.8.14. Učešće na Konferenciji o pravu djeteta na život bez nasilja

U organizaciji SOS Dječijeg sela BIH u decembru 2011. organizirana je konferencija pod nazivom „Zaštita djece je briga svih nas“ na kojoj su prisustvovali i predstavnici Savjetovališta. Ova jednodnevna konferencija održana je u Sarajevu, a bila je posvećena pravu djeteta na život bez nasilja. Opšti cilj konferencije je isticanje obaveze svih nosioca dužnosti, da se angažuju na zaštiti djece i razvijanju nulte tolerancije nad nasiljem nad djecom kroz podizanje svjesnosti o problemu, njegovo preveniranje i reagovanje na bilo koji oblik nasilja nad djecom.

3.8.15. Učešće na Okruglom stolu „Otvaranje dnevnog centra za odgoj, obrazovanje, rehabilitaciju i socijalizaciju djece i osoba sa psiho-fizičkim poteškoćama“

U novembru mjesecu 2011. godine predstavnici savjetovališta su učestvovali u radu Okruglog stola „Osnivanje javne ustanove Dnevni centar za odgoj, obrazovanje, rehabilitaciju i socijalizaciju djece i osoba sa psiho-fizičkim poteškoćama- potreba ili ne?“ Prema većini prisutnih otvaranjem Dnevnog centra bi se znatno prevazišao problem adekvatne brige o osobama, a posebno djeci sa poteškoćama u razvoju i psiho-fizičkim nedostacima.

3.8.16. Učešće na konferenciji „Obrazovanje odraslih – potrebe i mogućnosti“

Na poziv „Caritasa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine“, učestvovali smo na Početnoj konferenciji projekta „Centar za obrazovanje odraslih – obrazovanje za socijalna zanimanja“ koja je održana 10.03.2010. u Banja Luci. Konferencija je predstavljala početak realizacije projekta „Škola

socijalnih zanimanja u BiH“ kojem je cilj stvoriti profesiju socijalnih zanimanja za njegu starih osoba i osoba sa posebnim potrebama.

Na konferenciji su ostvareni kontakti sa predstavnicima nekoliko organizacija kao što su: Caritas, Centar za socijalni rad Banja Luka, Ministarstvo rada i socijalne politike RS i drugim sa kojima je razgovarano o projektu obrazovanja odraslih, kao i mogućnostima za saradnju sa našom Ustanovom.

3.8.17. Učešće na Kid's festivalu

Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ je od 11. do 14. juna 2011. godine uzela učešće na ovogodišnjem, osmom po redu, Kid's festivalu. U suradnji sa pripadnicima MUP-a Kantona Sarajevo, dijeljen je promotivni materijal sa problematikom i teškoćama koje tretiraju naši savjetodavno-terapeutski timovi na nivou partnerstva i braka, porodice i roditeljstva, te individualnih dilema i problema. Pored toga u neposrednom razgovoru sa djecom, roditeljima i nastavnicima predstavljen je rad Savjetovališta i mogućnosti koje se nudimo za građane Kantona Sarajevo.

3.8.18. Obilježavanje međunarodnog dana volonterizma

U organizaciji Udruženja „Narko-ne“ predstavnik Savjetovališta je učestvovao u okviru Radne grupe na pripremi plana i programa organizacije „Međunarodnog dana volonterizma“ u Sarajevu i Istočnom Sarajevu.

Cilj ove manifestacije je podizanje svijesti o volonterizmu kako kod mladih, tako i kod starih osoba. Nakon predstavljanja ideja Radna grupa je odlučila da se organizacija podijeli u tri dijela. Prvi je organiziranje volonterskih akcija, drugi je organizacija centralne manifestacije i treći je organizacija zagovaranja zakona o volonterizmu. Predstavnici šest nevladinih organizacija preuzeli su zadatak da izrade prijedlog aktivnosti vezanih za pomenuti koncept. Predstavnik Savjetovališta je aktivno učestvovao u razradi ideja i prijedloga koncepta manifestacije.

3.8.19. Prisustvo promocijama publikacija

U suradnji sa Federalnim ministarstvom obrazovanja, naša predstavnica je bila autor priloga za „Priručnik o prevenciji nasilja u porodici“. Prilog je objavljen pod naslovom „Škola – sigurno i lječidbeno mjesto za zlostavljano dijete“. Promocija priručnika je bila u Sarajevu u prostoru hotela „Evropa“, a njoj je prisustvovalo preko 80 ljudi, uglavnom profesionalaca koji posredno ili neposredno rade sa djecom. Od strane promotora priručnik je prikazan kao važno stručno štivo koje može pomoći u educiranju onih koji rade na prevenciji nasilja u porodici.

3.9. OSTALE AKTIVNOSTI

3.9.1. Brošura „Roditelj, dijete i škola“

U sklopu realizacije promocije brošure, koja je u decembru 2010.godine štampana uz podršku Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke i kulture, u ovom periodu izrađen je Plan realizacije promocije sa rokovima i odgovornim osobama.

Promocija brošure „Roditelj, dijete i škola“ održana je u prostorijama Centra za edukaciju i razvoj nastavnih tehnologija, 12.05.2011.godine. Promocija je upriličena za sve direktore osnovnih škola Kantona Sarajevo, zatim predstavnike Prosvjetno-pedagoškog zavoda i Ministarstva za rad, socijalnu politiku raseljena lica i izbjeglice KS.

Brošura "Roditelj, dijete i škola" je finansirana od strane Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, a nastala je na osnovu iskustava u realizaciji tribina za roditelje u 62 osnovne škole u Kantonu Sarajevu uz učešće 5389 roditelja. Evaluacija ovih tribina ukazala je na potrebu za publikovanjem ove tematike. Brošura se bavi pitanjima odnosa u porodici i porodice sa školom, signalima koji ukazuju na mogućnost pojave problema maloljetničkog prijestupništva, te važnosti komunikacije u njihovom sprječavanju.

Brošura je distribuirana za 6500 roditelja čija djeca pohađaju niže razrede osnovnih škola. Nakon završetka promocije i distribucije, izrađen je Izvještaj o provedenom projektu - brošura „Roditelj, dijete i škola“ koji je prosljeđen Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke kao finansijeru.

3.9.2. Izrada i prijava projektnih prijedloga za finansiranje vanbudžetskim sredstavima

Projekti za prezentaciju u Evropskom parlamentu

Na zahtjev Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo izarađena su dva projektna prijedloga koja su prezentirana u okviru posjete delegacije Kantona Sarajevo Evropskom parlamentu u Briselu.

Prvi prijedlog projekta je imao za cilj izgradnju funkcionalnog objekta KJU „Porodično savjetovalište“ Sarajevo koji bi povećao kvalitet psihosocijalnih i usluga primarne, sekundarne i tercijarne prevencije za građane Kantona Sarajevo i šire te koji bi bio središte mreže javnih ustanova i nevladinih organizacija koje u svom fokusu rada imaju porodicu i njene članove.

Drugi prijedlog projekta je imao slijedeće ciljeve: jačanje edukacijskih kapaciteta KJU „Porodične savjetovalište“; razvijanje specifičnih znanja, vještina i kompetencija profesionalaca uposlenih u ustanovama i organizacijama socijalnog sektora, a koje su relevantne za unaprjeđenje kvaliteta sistema socijalne zaštite i društvene brige za porodicu i pojedince; razvijanje općih kompetencija nezaposlenih stručnjaka relevantnih za unaprjeđenje kvaliteta sistema socijalne zaštite.

Javni poziv za projekte iz oblasti unaprjeđenja kvaliteta obrazovanja objavljenog od strane Fonda otvoreno društvo BiH (SOROŠ)

Na temelju Javnog poziva za podnošenje projekata iz oblasti unaprjeđenja kvaliteta obrazovanja objavljenog od strane Fonda otvoreno društvo BiH, izrađena aplikacija prijedlog projekta „Unaprjeđenje roditeljstva“. U okviru ove aktivnosti najprije je urađen detaljan LFA projekta i vremenski gantogram (timesheet), a zatim i svi drugi potrebni elementi projekta (opis projekta, cilj, ciljne grupe, detaljan pregled aktivnosti i zadataka, evaluacija i budžet projekta) prema obrascu za prijavu projekata FOD BiH. Iako je projekt zadovoljio sve postavljene kriterije, od strane donatora smo obaviješteni da se projekt ne uklapa u njihove aktuelne strateške prioritete i da trenutno nisu u mogućnosti finansirati ovaj projekt.

Javni poziv Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za finansiranje projekata i programa iz sredstava ostvarenih prometom Lutrije Bosne i Hercegovine

Uslijed nedostatka potrebnih finansijskih sredstava za realizaciju projekta „Mladi za mlade“, u proteklom periodu izrađena je aplikacija i prijava projekta na Javni poziv Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za finansiranje projekata i programa iz sredstava ostvarenih prometom Lutrije Bosne i Hercegovine.

U skladu sa Javnim pozivom Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke za finansiranje projekata i programa iz sredstava ostvarenih prometom Lutrije Bosne i Hercegovine izrađen je prijedlog projekta za finansiranje iz oblasti prevazilaženju traumatskih iskustava kod djece pod nazivom „Podrška djeci sa psihološkom traumom – senzibilizacija i edukacija nastavnika”.

3.9.3. Studijska posjeta studenata socijalnog rada iz SAD

U ponedjeljak, 13.06.2011. godine, u KJU „Porodično savjetovalište“ upriličen je doček za 9 studenata i profesora Škole socijalnog rada (Graduate school for social work) iz Denvera (Colorado, USA) i predstavnika Odsjeka socijalnog rada Fakulteta političkih nauka u Sarajevu. Studenti američkog univerziteta su postdiplomci master i doktorskih studija, te su pored predavanja na sarajevskom Odsjeku socijalnog rada, željeli posjetiti našu Ustanovu i druge ustanove i institucije u kojima rade socijalni radnici, sa posebnim interesom za upoznavanjem sa načinima organiziranja i karakterom rada.

Studenti su upoznati sa historijatom, strukturom i djelatnostima Ustanove, te posebno sa radom odjeljenja za savjetodavno-terapeutske poslove i djelatnostima odjeljenja za razvojno-istraživačke i promotivne poslove. Američkim studentima prezentiran je projekt „Moj izbor“ koji naša Ustanova implementira u okviru primarne prevencije i to od nastanka ideje, preko istraživanja i realizacije, do evaluacije projekta. Prezentirani sadržaji pobudili su dodatno interesovanje studenata za metodologiju ciklusa istraživačko-razvojnog procesa i implementaciju drugih projekata primarne prevencije, čiji su im sadržaji, ciljne grupe i rezultati kratko prezentirane. Vođena je veoma produktivna diskusija o različitim pristupima koje imaju stručnjaci iz dvije države u rješavanju vrlo sličnih ili istih socijalnih i psihosocijalnih problema u zajednici, te položaju naše Ustanove u sistemu socijalne zaštite.

Učesnici su studijsku posjetu ocijenili vrlo korisnom, te je otvorena mogućnost buduće saradnje kroz praksu i volontiranje američkih studenata u našoj Ustanovi.

3.9.4. Učešće na 10.Lošinjskim danima bioetike

Na 10. Lošinjskim danima bioetike na kojima su učestvovali naučnici iz 11 zemalja, učešće je uzela i predstavnik KJU „Porodično savjetovalište“ Sarajevo. Stotinjak naučnika bioetičkim temama bavilo se kroz interdisciplinarni, integrativni i pluriperspektivni pristup, po čemu su „Lošinjski dani“ prepoznatljivi u evropskim i svjetskim bioetičkim krugovima.

Ovogodišnji Lošinjski dani bioetike su kroz simpozij, radionice i okrugli sto su u fokusu svoga rada imali teme „Integrativna bioetika i nova epoha“ i „Od liječenja do prepravljanja čovjeka – gdje je granica medicinsko-tehničkog zahvata?“. U okviru simpozija „Integrativna bioetika i nova epoha“, KJU „Porodično savjetovalište“ predstavila se kroz rad pod nazivom „Suosjećanje i razumijevanje pacijenata“.

3.9.5. Elektronska pošta – zaprimljeni e-mailovi

U protekloj godini na mail adresu Ustanove zaprimljeno je preko 70 različitih e-mailova građana. Najveći broj e-mailova odnosio se na potrebu zakazivanja dolaska na savjetodavno-terapeutski tretman, pri čemu su građani isticali specifične potrebe zbog kojih traže podršku. Također, određen broj mailova odnosio se na stručna pitanja iz djelokruga rada Ustanove, na što su pružene različite vrste konsultacija.

IV KAPITALNI PROJEKTI

Izgradnja poslovnog objekta KJU „Porodično savjetovalište“

Po pitanju preduzetih aktivnosti u proceduri izgradnje objekta na lokaciji Bihaćka bb, a na kojoj je Ustanovi dodijeljeno trajno pravo korištenja, u izvještajnom periodu je sačinjen elaborat – obrazloženje potrebe rješavanja pitanja resornom ministarstvu. U ovom Obrazloženju su navedene potrebe i argumenti za rad Ustanove, osnovne informacije o procesu rada i aktivnostima koje Ustanova provodi, zatim opisani trenutni uvjeti rada, te sami efekti adekvatnog rješavanja pitanja radnog prostora.

Obzirom da je trenutna finansijska situacija u Budžetu Kantona Sarajevo prolongirala započete poslove u postupku izgradnje objekta na pomenutoj lokaciji, direktor Ustanove je u prethodnom periodu započeo aktivnosti na obezbjeđenju novog radnog prostora koji bi Ustanova iznajmila za obavljanje svoje djelatnosti. Konkretno, obavljani su razgovori sa resornim ministrima te sa predstavnicima JU „Djeca Sarajeva“, obzirom da ova javna ustanova raspolaže sa prostorom koji je trenutno slobodan, a nalazi se u Sarajevu u ul. Kolodvorska br.11. S tim u vezi, Savjetovalište je ovoj ustanovi dostavilo i pismo namjere kojim je traženo i zvanično očitovanje JU „Djeca Sarajeva“ po pitanju iznajmljivanja ovog prostora Savjetovalištu.

V OCJENA STANJA I POSTIGNUTIH REZULTATA

Kantonalna javna ustanova “Porodično savjetovalište“, u 2011. godini je, uz ulaganje znatnih napora menadžmenta, svih uposlenika i Upravnog odbora Ustanove, najvećim dijelom, realizovala planirani Program rada. Postignuti rezultati posebno se odnose na višestruko povećanje broja građana i institucija koje su bile uključene u projekte primarne prevencije u odnosu na prethodnu godinu te savjetodavno - terapeutske usluge koje su pružene svim građanima koji su se javili u Savjetovalište.

Generalno, Ustanova je bila suočena sa otežavajućim i nepovoljnim okolnostima rada i djelovanja i to zbog znatno smanjenih odobrenih finansijskih sredstava u odnosu na sredstva koja su bila neophodna za nesmetano odvijanje poslova utvrđenih djelatnošću.

Pored toga, u prošloj godini su bili evidentni problemi vezani za neadekvatan prostor u kome se odvija djelatnost Ustanove a koji utiču na limitiranost broja primljenih klijenata u savjetodavno terapeutskom radu te realizaciju grupnog rada u primarnoj prevenciji. Ovakvo stanje u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutske poslove uzrokuje stres kod uposlenika, lošu zaštitu od nepredvidivih i agresivnih ponašanja klijenata, nedovoljno prostora za pripremu i evaluaciju rada sa klijentima i sl. Također, nedostatak adekvatnog prostora se manifestuje na rad u Odjeljenju za razvojno-istraživačke i promotivne poslove i to na realizaciju grupnog rada u projektima primarne prevencije, provođenje interaktivnih i kreativnih radionica za mlade, organizovanje stručnih tribina, edukacija za profesionalce, odnosa sa medijima, provođenje istraživačkih fokus grupa i sl.

Smanjene finansijskih sredstava je rezultiralo i dodatnim problemima vezanim za: neprovođenje supervizije u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutske poslove (angažovanje vanjskog certificiranog supervizora); nemogućnost učešća na stručnim edukacijama i treninzima; nedostatak materijalnih sredstava za kvalitetnu realizaciju projekata primarne prevencije; nemogućnost publikovanja istraživanja i rezultata rada te izradu promotivnih materijala; nemogućnost adekvatne animacije i motivacije ciljnih grupa za uključivanje u projekte primarne prevencije; te nemogućnost popravke ili kupovine neophodne opreme za rad koja je neispravna i to: kopir aparat, video projektor, laptop i sl.

Međutim, i pored svih otežavajućih okolnosti tokom cijele godine su ulagani dodatni napor kako bi se navedena situacija prevazišla, a posebno kroz apliciranje projekata na vanbudžetske fondove te kroz intenzivniju saradnju sa institucijama i organizacijama na udruživanju materijalno tehničkih sredstava. Rezultat ovih nastojanja kao i sinergije u radu Odjeljenja jeste višestruko povećanje broja građana uključenih u primarnu prevenciju u odnosu na prethodnu godinu. U prilog tome govore podaci da je u 2011. godini kroz osam preventivnih projekata uključeno ukupno 4186 učesnika (u 2010. godini taj broj je iznosio 1208 učesnika), da su različiti projekti realizovani u 59 osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo, da je u istraživanja uključeno 1248 ispitanika, da su uposlenici učestvovali na 36 manifestacija ili stručnih susreta te da su realizovane desetine različitih medijskih nastupa i prezentacija.

Na drugoj strani zabilježena je neznatna stagnacija u broju građana koji su koristili usluge savjetodavno terapeutskeg karaktera. I pored navedenih ograničenja u radu Savjetovalište je izvršilo prijem svih građana zainteresiranih i motiviranih za savjetodavno – terapeutske tretman u Ustanovi. Usluge klijentima su pružane blagovremeno, u skladu sa indikacijom utvrđenom tokom trijažnog postupka. U 2011. godini je registrovano ukupno 740 klijenata koji su prošli savjetodavno terapeutske tretman (kumulativni broj je 1209. Na bazi pisane evaluacije tretmana, koju su korisnici usluga dali, može se konstatovati da je zadovoljstvo klijenta našim savjetodavno – terapeutske uslugama bilo visoko ocjenjeno. Na petostepenoj skali gdje je 5 najveća ocjena zadovoljstva i osjećanja korisnosti tretmana je ta ocjena bila u prosjeku 4,5.

Značajno postignuće u 2011. godini jeste realizacija vanprogramske aktivnosti koja se odnosi na izradu publikacije „Roditelj, dijete i škola“ koja je uz pomoć Federalnog ministarstva obrazovanja u 2010. godini štampana i distribuirana za više od 6500 roditelja čija djeca pohađaju niže razrede svih osnovnih škola u Kantonu Sarajevu. Na ovaj način su sadržaji čiji je cilj prepoznavanje i prevenciji rizičnih ponašanja kod mladih, poboljšanje komunikacije u porodici i porodice sa školom te jačanje roditeljske uključenosti i kompetencija u pripremi djeteta za polazak u školu i njegovu adaptaciju na školsku sredinu, ušli u više od 6000 domaćinstava u Kantonu Sarajevu.

Poseban rezultat koji je postignut u 2011. godini jeste kontakt koji je Savjetovalište ostvarilo sa građanima putem web stranice www.porodicno.ba. Redovnim ažutiranjem i objavljivanjem najaktuelnijih informacija o djelatnosti Savjetovališta, rezultatima preventivnih i razvojno istraživačkih projekata privučena je velika pažnja i interesovanje građana. Tako je u u 2011. godini web stranicu posjetilo 8313 posjetitelja (u 2010. godini taj broj je iznosio 1158 posjetitelja) koji su ostvarili 24817 pregleda na različite sadržaje objavljene na stranici. To je rezultiralo i velikim brojem e-mailova koji su svakodnevno pristizali putem web stranice a u kojima su građani tražili detaljnije informacije o tretiranju svojih poteškoća i načinima njihovog razrješavanja.

VI PROGRAMSKA ORIJENTACIJA ZA NAREDNI PERIOD

Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ će i u narednom periodu nastaviti kontinuirano pružati usluge građanima u skladu sa principima i doktrinarnim načelima stručnog, kvalitetnog i profesionalnog rada, u svim aspektima djelatnosti. Također uložiti će se svi napor kako bi se izvršilo prijem svih građana zainteresiranih i motiviranih za savjetodavno-terapeutske rad kao i pružile usluge edukacije i stručne konsultacije po zahtjevu institucija u mreži. Nadalje, u fokusu rada bit će i povećanje broja i kvaliteta usluga u primarnoj prevenciji.

Slijedeći isprobane i efektivne metode u radu, Ustanova će determinirati svoje aktivnosti u skladu sa aktuelnim društvenim momentom, zastupljenošću individualnih poteškoća građana u porodičnom

funkcionisanju, te specifičnih psihosocijalnih potreba pojedinca i grupa u Kantonu Sarajevo. Pristup u radu će biti vođen jasnom strukturom i organizacijom rada u kojoj se preferira timska orijentacija.

Također, u dolazećem periodu, pristupit će se organizacionom jačanju u segmentu saradnje sa ustanovama iz psihosocijalne, obrazovne i zdravstvene mreže te apliciranja na različite vanbudžetske fondove.

U narednom periodu, Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ će nastaviti i inovirati stručno-profesionalno djelovanje usmjereno na:

- Promociju i afirmaciju funkcionalnog porodičnog života kao pretpostavke za funkcionalnu zajednicu;
- Prevenciju nastanka psihosocijalnih problema i poteškoća i njihov tretman;
- Razvijanje kvalitetnijih partnerskih i porodičnih odnosa te tretman porodica i pojedinaca koje imaju poteškoće u odnosima;
- Edukaciju građana u prevenciji porodičnih i drugih životnih kriza i zastoja;
- Unaprjeđenje internih standarda i normativa u provođenju doktrinarnih principa i načela savjetodavne i psihoterapeutske prakse;
- Istraživanje i praćenje psiho-socijalnih fenomena u Kantonu Sarajevu, te ispitivanje potreba građana i porodice;
- Izradu novih i unaprjeđenje postojećih projekata primarne prevencije namijenjenih svim ciljnim grupama koje čine porodični sistem;
- Mjerenje rezultata efektivnosti i efikasnosti rada u okviru primarne i sekundarne prevencije;
- Afirmaciju i promociju djelatnosti i postignuća Ustanove;
- Stručnu saradnja sa drugim ustanovama i organizacijama u skladu sa obostranim potrebama, te saradnja sa profesionalcima u mreži ustanova koje se bave psihosocijalnim radom.

Programska orijentacija KJU „Porodično savjetovalište“ Sarajevo će se u narednom periodu oslanjati na ekološku teoriju sistema. Polazeći od osnovne teze ove teorije da svaki sistem sadrži uloge, norme i pravila koja snažno oblikuju razvoj individue, grupe, ali i institucije, smatramo da se niti jedna psihosocijalna intervencija ne može kvalitetno obaviti ukoliko se u rješenje ne uključe sistemi (institucije i organizacije) u koje su uključeni individue, porodice ili određene organizacije. Ta saradnja će se isključivo odvijati sa institucijama iz mreže socijalne politike, ali sa obrazovnim i zdravstvenim sistemom te drugim institucijama koje u svome radu tretiraju probleme porodice i pojedinca.

Realizacija Programske orijentacije zavisi od identifikovanih problema koji otežavaju rad KJU „Porodično savjetovalište“, a to je prije svega neadekvatan prostor za rad sa klijentima i provođenje radionica iz primarne prevencije, nedostatak finansijskih sredstava za osnovno funkcionisanje Ustanove, zatim za neophodnu permanentnu edukaciju profesionalaca, za kreativne oblike rada sa svim ciljnim grupama porodičnog sistema, kao i nedovoljna saradnja u mreži, koja usporava planirane aktivnosti, te slaba motivacija ciljnih grupa za učešće u pojedinim projektima primarne prevencije, prvenstveno roditelja.

VII KONTINUIRANI POSLOVI

Poslovi primarne i sekundarne prevencije, edukativni odnosno poslovi stručno-profesionalnog usavršavanja kadrova, normativni, finansijski, te ostali poslovi u okviru planiranih i utvrđenih tematskih cjelina Programa rada, kontinuirano su realizirani u toku godine. Međutim, u nedostatku sredstava u izvještajnoj godini nije bilo moguće organizovati superviziju koja je bila planirana Programom rada.

7.1. Intervizija

Kada je u pitanju realizacija intervizije, u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutske rad kontinuirano je realizirana timska intervizija na dva nivoa, i to na nivou timova, te na nivou Odjeljenja.

Ciljevi intervizije su:

- timsko upoznavanje sa slučajevima u radu;
- međusobna podrška i pomoć terapeuta u vođenju tretmanskog procesa;
- prevencija profesionalnog sagorjevanja;
- kvalitetnija usluga klijentu.

U timovima se intervizija odvijala prema potrebama terapeuta, a najmanje jedanput sedmično, te na nivou Odjeljenja dva puta mjesečno. Sve intervizijske susrete su facilitirali terapeuti čiji su slučajevi razmatrani, odnosno trijažeri pri predstavljanju opservaciono – dijagnostičkih nalaza novih klijenata. Interviziju na nivou timova su organizovali i vodili koordinatori timova, a na nivou Odjeljenja, šef Odjeljenja.

Intervizijom je ostvaren timski uvid i timsko praćenje tretmanskih procesa i trijažnog postupka. Ona je oblik timskih konsultacija u kojima učestvuju ravnopravno svi članovi, u skladu sa svojim praktičnim i teoretskim znanjima i iskustvima.

VIII PREGLED UNUTRAŠNJE ORGANIZACIJE, KADROVSKE I MATERIJALNE OSPOSOBLJENOSTI

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova KJU „Porodično savjetovalište“ sistematizirano je ukupno 29 radnih mjesta (24 VSS, 3 SSS, 1 KV i 1 NK) i to:

- u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutske rad predviđeno je ukupno 16 radnih mjesta;
- u Odjeljenju za razvojno – istraživačke i promotivne poslove predviđeno je 7 radnih mjesta;
- na poslovima sistematiziranim izvan organizacionih jedinica predviđeno je 5 radnih mjesta i
- jedan izvršilac na radnom mjestu direktora Ustanove.

U skladu sa normativnim aktima Ustanove, u dosadašnjem periodu popunjeno je ukupno 20 radnih mjesta u organizacionoj strukturi Porodičnog savjetovališta i to:

- u Odjeljenju za savjetodavno-terapeutske rad popunjeno je ukupno 9 radnih mjesta kako slijedi: šef Odjeljenja, 2 stručna savjetnika-koordinatora tima, 2 viša stručna saradnika za savjetovališni rad i 4 stručna saradnika za savjetovališni rad;
- u Odjeljenju za razvojno - istraživačke i promotivne poslove popunjeno je ukupno 6 radnih mjesta kako slijedi: šef Odjeljenja, 1 viši stručni saradnik za promotivne i propagandne poslove, 3 stručna saradnika za istraživačke poslove i 1 referent za informatiku i statistiku;

- na poslovima sistematizovanim izvan organizacionih jedinica popunjena su ukupno 4 radna mjesta kako slijedi: viši stručni saradnik za pravne, opšte i kadrovske poslove; viši referent za finansije; tehnički sekretar i 1 vozač putničkog vozila – domar i
- radno mjesto direktora Ustanove.

Što se tiče zastupljene spolne strukture zaposlenika KJU „Porodično savjetovalište“, u radnom odnosu u Ustanovi se nalazi 6 muškaraca i 14 žena.

Rad u Odjeljenju za savjetodavne-terapeutske poslove organizovan je i provodi se u 2 tima i to u Timu za brak i porodicu i Timu za djecu i adolescente.

Na stručnim poslovima, u smislu bazične djelatnosti koje obavlja Savjetovalište, radno je angažovano 15 zaposlenika (mr. sci, dipl. socijalni radnik, dipl. psiholog, prof. pedagogije, prof. pedagogije i psihologije i prof. filozofije i sociologije).

Osim znanja iz bazičnih profesija, zaposlenici u Odjeljenju za savjetodavno terapeutski rad posjeduju i certificirana znanja, vještine i tehnike savjetovališnog i terapeutskog rada i to pet porodičnih savjetnika i pet porodičnih terapeuta.

Posebno treba istaći da Kantonalna javna ustanova „Porodično savjetovalište“ obavlja svoju djelatnost u iznajmljenom prostoru površine 200 m².

Ljudski resursi kojima KJU „Porodično savjetovalište“ raspolaže, sa jedne, i brojnost i frekventnost građana – klijenata koji koriste naše usluge, sa druge strane, uveliko prevazilaze ove prostorne kapacitete. Radni prostor opremljen je određenim sredstvima za rad, kancelarijskim namještajem, materijalima, te ostalom opremom. Međutim, kako u protekle dvije godine, usljed nepovoljne finansijske klime u kojoj je KJU „Porodično savjetovalište“ poslovala, nisu vršene nabavke stalnih sredstava, to su ista dotrajala, a neka su, zbog nemogućnosti i ekonomske neisplativosti popravke, van upotrebe.

Navedena situacija otežava rad Ustanove i utiče na stepen efikasnosti i efektivnosti.

Kada je u pitanju osiguranje materijalnih sredstava za rad i obavljanje utvrđene djelatnosti KJU „Porodično savjetovalište“, ona su najvećim dijelom osigurana i odobrena iz Budžeta Kantona Sarajevo. Neznatan dio finansijskih sredstava čine vlastita sredstva Ustanove, a ista se usmjeravaju u obrazovanje i usavršavanje kadrova. Dakle, realizacija svih aktivnosti Ustanove diktirana je i odvija se u skladu sa raspoloživim iznosom finansijskih sredstava za pojedine namjene, a o čemu je, za 2011. godinu dat detaljan prikaz u Izvještaju o finansijskom poslovanju Ustanove, koji se nalazi u prilogu ovog izvještaja.

Što se tiče popunjavanja upražnjenih radnih mjesta, iako trenutno postoji potreba za angažovanjem kadrova na pojedinim poslovima, ne poduzimaju se aktivnosti na ovom planu, obzirom da je zapošljavanje novih kadrova uvjetovano prvenstveno iznosom finansijskih sredstava odobrenih za ove namjene, a također i radnim prostorom u kojem Ustanova obavlja djelatnost.

IX NAČIN OSTVARIVANJA SARADNJE U MREŽI

U 2011. godini KJU „Porodično savjetovalište“ Sarajevo je razvijala saradnju sa organizacijama i institucijama u mreži psihosocijalne zaštite, te drugim organizacijama, kako vladinog tako i nevladinog sektora. Ova saradnja se odvijala permanentno kroz aktivno učešće na različitim stručnim skupovima, konferencijama, okruglim stolovima, različitim radionicama i drugim oblicima jačanja kapaciteta profesionalaca, njihovog znanja i informisanja sa trendovima na polju našeg djelovanja. Saradnja je rezultirala profesionalnom i stručnom razmjenom znanja i vještina, što je u uslovima recesije koja je utjecala na smanjenje ili potpuno izostavljanje sredstava za edukaciju, bio jedini način da se takva vrsta profesionalnog razvoja realizuje.

Konkretne aktivnosti u okviru saradnje KJU „Porodično savjetovalište“ sa drugim institucijama detaljno su prikazani u tematskom dijelu Izvještaja pod tačkama 3.6, 3.7. i 3.8.

PREDSJEDNICA UPRAVNOG ODBORA

Merima Brdarić

DIREKTOR

mr. sci. Mustafa Ćorić